

LUCINDA MATLOCK

Išla sam na plesove u Chandlerville,
I igrala kao luda u Winchesteru.
Jednom smo promijenili partnere
Dok smo se vozili po mjesecini sredinom juna
I tada sam upoznala Davisa.
Vjenčali smo se i živjeli skupa sedamdeset godina
Radujući se, radeći, podižući dvanaestoro djece,
Od koji smo osmoro izgubili
Prije moje šezdesete.
Prela sam, tkala, držala kuću, njegovala bolesne,
Radila u vrtu, i za praznike
Švrljala poljima gdje su pjevale ševe,
I u Spoon Riveru skupljala školjke
I mnogo cvijeća i ljekovite trave –
Dozivala šumovite bregove,
pjevala zelenim dolinama.
S devedeset šest dovoljno sam živjela, to je sve,
I otišla na slatki počinak.
Šta ja to čujem o tuzi, umoru,
Gnjevu, nezadovoljstvu i izgubljenim nadama?
Izrođeni sinovi i kćeri,
Život je previše jak za vas–
Trebalo živjeti da se voli Život.

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 29. decembar 2017

POSLEDNJI DANI U BEVERLY FARMSU

U Beverly Farmsu dostojanstvena, neugodna stijena
izbijala je iz središta vrta,
nepravilno japansko umijeće.
Nakon svoga burbona "staromodnog", Otac,
bronzan, živahan, mrvu prerumen,
njihao se kao da je na palubi na dužnosti
pod njegovom šestokrakom zvijezdom-svjetiljkom
za prošli juli rođendanski poklon.
Smiješio se ovalnim lowellovskim osmijehom,
nosio svečani večernji gabardinski krem-sako,
i široki indigo pojas.
Glava mu je bila efikasna i ćelava,
njegova nova dijetetska figura bila je vitalno mršava.

Otac i majka preselili su u Beverly Farms
da budu na dva minuta hoda od stanice,
pola sata vlakom od bostonskih ljekara.
Nisu imali pogled na more,
ali nebo-plave tračnice prigradske željeznice su sijale
poput dvostruke cijevi sačmarice
kroz grimiz kasnoavgustovske rujevine
što se širila poput raka
po rubovima bašte njine.

Otac je imao dva srčana udara.
Još je cijenio trgovinu na crno, ali
njegov najbolji prijatelj je bio Chevy crni mali,
garažiran kao tanjušan junac
sa pozlaćenim papcima,
ipak senzacionalno trijezan,
i sa manje kože no stara cipela za ples.
Lokalni trgovac, "gusar",
"kraljevskom otkupninom" potplaćen je bio
kola bez hrom-djelova da bi brzo dostavio.

Svako jutro u osam i trideset,
nemaran i ozaren,
natovaren proračunskim i trigonometrijskim knjigama,
statistikama brzih jedrenjaka,
i svojim šiberom od slonovače,
otac se Chevijem iskrađao
da besposličić u Pomorskom muzeju u Salem.
Kustosa je zvao
"zapovjednik Švicarske Mornarice."

Očeva smrt je bila nagla i bez protesta.
Njegov je vid još izvrstan bio.
Pošto sve jutro uznemireno, ponavljano se osmjehivao,
Posljednje njegove riječi Majci su bile:
"Osjećam se užasno".

Robert Lowell (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 25. decembar 2017

ALFRED CORNING CLARK

Čitao si New York Times
Svaki dan u pauzi,
Ali u njegovoj suvoj

Osmrtnici, spisku žena
Tvojih, nema ničega novog
Izuzev vjereničkog od devedeset pet
Hiljada dolara prstena
Koji si dao šestoj.
Jadni bogati dječaće,
Bio si nerazumno zreo
U odugovlačenju svog života
I umro si u četrdeset petoj.
Jadni Al Clark,
Iza tvoje uvećane,
Teško prepoznatljive fotografije
Osjećam bol.
Nosio si kravate kao dječak
I tamno plave kapute i sisao
Od zimzelena i cimeta bombone
Da ti sladak bude dah.
Tu je moralo biti nešto –
Da neko hvali
Tvoje trijumfalno nesamopouzdanje
Tvoje odbijanje napora,
Inteligenciju
Koja je pulsirala u osjetljivim
Blijedim udubljenjima čela.
Nikada nisi radio
A treći u razredu si bio.
Dugujem ti nešto –
Ja zbunjen bijah
A tebi je bilo previše dosadno,
Oštrouman i hladnokrvan da se smiješ.
Drag si mi, Alfrede, naše protivne
duše su se sjedinjavale
U našim nekonvencionalnim
Ilegalnim partijama šaha
U četvorokutnom dvorištu Sv. Marka.
Ti bi dobijao, obično –
Poput guštera
Na suncu, nepomično.

Robert Lowell (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 22. decembar 2017

ODSUDNI ČAS

Kao što je mrav bespomoćan
Pred podignutom čizmom,
I ima samo časak

Za pametnu ideju ili dvije.
Crna je čizma tako ulaštena
Da on može vidjeti sebe
U njoj odraženog, izobličćenog,
Možda uvećanog
U golemog čudovišnog mrava
Koji trese rukama i nogama
Prijeteći?

Čizma, možda, oklijeva,
Dvoumi se, obuzeta zlim slutnjama,
Sakuplja paučinu,
Rosu?
Da, i očevidno ne.

Charles Simic (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 18. decembar 2017

KRAĐA

Te naše stvari iz ukradene torbe
sigurno su u zavjetrini pokraj rijeke
razočarano izbacivali na gomilu:
kariranu košulju,
kovertu,
crvenu žensku šnalu.

Sigurno sve leži negdje u snijegu,
zauvijek, u neupotrebljivosti.
Koverte se ponekad pomjere.
Plava boja košulje otežava.
Kad smo posljednji put bili
tako zajedno?

Petr Hruška (preveo Adin Ljuca), 15. decembar 2017.

MILTON MILES

Kad god bi prezviterijansko zvono
Zvonilo samo, znao sam da je to
prezviterijansko zvono.
Ali kad bi se njegov zvuk pomiješao
Sa zvukom metodističkog, katoličkog,
Baptističkog i kongregacionalističkog,
Nisam više mogao razlikovati

Ni jedno od drugoga, ni svako za se.
I kad me toliko glasova zvalo u životu,
Ne čudite se što nisam mogao razlikovati
Istinu od laži,
Ni čak, na kraju, glas koji sam morao čuti.

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 11. decembar 2017

OKO

Atlantik je buran šanac; a Mediteran
Plava lokva u staroj bašti,
Više od pet hiljada godina lokao je žrtve
Brodova i krvi, i sija na suncu; ali ovdje je Pacifik –
Naši brodovi, avioni, ratovi su savršeno nevažni.
Ni naše sadašnje krvave zavade s hrabrim patuljcima,
Niti i jedna buduća ratna čegrst zapadnih
I istočnih ljudi, krvave seobe, pohlepa za vlašću, sudari vjera –
Nisu do zrnice prašine na velikom tasu.
Ovdje sa te brdovite obale – rt za burnim rtom
Rone kao delfini kroz plavu morską maglu
U blijedo more – gledaj zapadno taj brijeg od vode:
to je pola planete:
Tu kupolu, tu poluloptu, tu ispupčenu
Očnu jabučicu, lučno izvijenu nad Azijom, Australijom
I bijelim Antarktikom: to su očni kapci
koji se nikad ne sklapaju;
To je neuspavljivo oko kojim
Zemlja bulji; a ono što gleda nisu naši ratovi.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. decembar 2017.

PTICA S TAMNIM PERJEM

Ptica sa crnim perjem u mojoj krvi,
Koja nikad, ni za tren, unatoč mojim
skrpjenim primirjima,
Ne pristade na mir s ljudima,
Sad je žalosno gledati njen užitak u dahu bure
Što krši tužno obećanje proljeća.

Jesu li to krila onog zlovoljnog jastreba što visoko
nadleće jadnu ludu lastavicu,

Snijegom zatrpani vrh, žestoke klisure?
Siroti prognaniče koji ne htjede prihvatiti njinu
hvalu, cijeniš li im prijekor?
“Njihova naklonost”, reče ona, “bješe dugi gajtan,
No nek budu dovoljno dobri da me zamrže,
što otvara nebesa”.

Gotovo je isto toliko ludo, moj siroti sokole,
Željati mržnju koliko i ljubav; i teže u tom uspjeti.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 4. decembar 2017.

GODWIN JAMES

Harry Wilmanse! Ti što si pao u močvaru
Blizu Manile, slijedeći stijeg,
Nisi bio ranjen velikim snom,
Niti razoren neuspješnim radom,
Ni doveden do ludila satanskim preprekama,
Nisu te razdirali bolesni živci,
Niti si velike rane ponio u starost.
Nisi gladovao, jer država te hranila.
Nisi patio nego si viknuo “naprijed“
Armiji koju si vodio
Protiv naprijatelja s podrugljivim osmijehom,
Oštrijim nego bajonet. Nisu te oborile
Nevidljive bombe. Nisu te odbacili
Oni za koje si bio poražen.
Nisi jeo bezukusni hljeb
Koji je uboga alhemija napravila od ideala,
Otišao si u Manilu, Harry Wilmanse,
A ja sam pozvan u zablacenu vojsku
Božanskih mladića blistavih očiju,
Koji su navaljivali, koji su odbačeni i pali,
Bolesni, slomljeni, plačni, i lišeni vjere
Dok su slijedili stijeg Kraljevstva Nebeskog.
Ti i ja, Harry Wilmanse, pali smo,
Svaki na zaseban način, ne razlikujući
Dobro od zla, poraz od pobjede,
Niti čije se lice smiješi
Iza demonske maske.

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 1. decembar 2017

HENRY LAYTON

Ko god bio ti što ovuda prolaziš
Znaj da mi je otac bio blag,
A majka naprasita,
Dok sam ja rođen kao cjelina
tih neprijateljskih polovina,
Međusobno nesmiješanih i neslivenih,
Već obje zasebne, slabo zalemljene.
Neki od vas su me vidjeli kao blagog,
Neki kao naprasitog
A neki kao oboje.
Ali ni jedna od mojih polovina nije me uništila.
Bješe to rascjep polovina,
Što nikad nisu bile dio jedna druge,
Tako mi osta duša beživotna.

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 27. novembar 2017

ELIZABETH CHILDERS

Prahu mog praha,
I prahu s mojim prahom,
O dijete što si umrlo čim si ušlo u svijet,
Umrlo sa mojom smrću,
Ne upoznavši Dah, mada si uporno pokušavalo,
Sa srcem što je tuklo kad si živjelo sa mnom
I stalo kad si me ostavilo da živiš.
Dobro je, dijete moje. Jer ti nikad nisi putovalo
Onim dugim, dugim putom koji počinje
školskim danima
Kad se mali prsti zamagle zbog suza
Koje padaju na kriva slova.
I najprva rana, kad mali drug
Ostavi te samog zbog drugoga;
I bolest i lice Straha kraj tvoga kreveta;
Smrt oca ili majke;
Ili stid zbog njih, ili siromaštvo;
Djevičanska žal za školskim danima što prođoše;
I Priroda bez očiju koja te goni da piješ
Iz pehara Ljubavi, iako znaš da je otrovan;
Ka kome bi se tvoje cvjetno lice podiglo?
Botaničaru, slabiću? Čija bi krv vapila tvoju?
Čista ili gadna, jer to bi bilo svejedno,
Krv je to koja našu zove.

A onda tvoja djeca – o, kakva bi mogla biti?

I kakva tvoja tuga? Dijete! Dijete!

Bolja je Smrt od Života!

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 24. novembar 2017.

STIJENI ŠTO ĆE BITI KAMEN TEMELJAC KUĆE

Stari vrt od sivkastog i oker lišaja.

Koliko je vremena prošlo otkad su smeđi ljudi što su nestali odavde

Ložili vatre kraj tebe i ugodno se smještali uza te

Van domašaja morskog vjetra? Stotinu godina, dvjesta,

Ti si odsječena od čovječanstva

I znala si samo za vjeverice sa strnjišta i zečeve sa rta,

Ili za konje-orače dugih gležnjeva

Što načinju vrh brda u decembru, i galebove što ih slijede

Kričeći u crnoj brazdi; niko te

Nije dotakao s ljubavlju, sivi i riđi jastreb doticali su te

Ovdje gdje moja ruka sad leži. I tako sad ti ja donosim

Vino i bijelo mlijeko i med za stotinu godina gladi

I stotinu hladnih vjekova morskoga vjetra.

Nisam sanjao da se okus vina može vezati sa granitom,

Niti da ti med i mlijeko mogu goditi; ali oni se milo

Miješaju niz burom načinjene pukotine u mahovini,

Prodirući u nijeme

Otiske krila drevnog vremena, sad u dugom počinku, i još starije

Ožiljke prvotne vatre i strpljivu izdržljivost

Kamena što milionima godina čeka da ponese

Ugao kuće, i to je suđeno.

Daj mi kamenu snagu prošlosti i daću ti

Krila budućnosti, jer ja ih imam.

Kako ćeš biti mi drag kad i ja ostarim, stari družo.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 20. novembar 2017.

SELO U KASNO LJETO

Na stepeniku usne koje polu-žele.

Na prozoru usne koje polu-poju.

Na zidovima oči koje polu-sniju.

U kuhinji stopala koja polu-plešu.
Čak i časovnici polu-zijevaju sate.
I seljaci daju polu-odgovore.

Carl Sandburg (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 17. novembar 2017.

SFINGA

Sjedila si zatvorenih usta pet hiljada godina i nikad
nisi ni prošaptala.
Povorke su prolazile, ljudi marširali, postavljajući pitanja
na koja si odgovarala sivim očima što nikad ne
zatreptaše, sklopljenih usana što nikad ne progovoriše.
Niti jedan groktaj o bilo čemu što znaš ne izađe iz tvog
mačjeg čučnja vijekova.
Ja sam jedan od onih koji znaju sve što ti znaš i ja čuvam svoja
pitanja: ja znam odgovore koje ti sadržavaš.

Carl Sandburg (preveo Omer Hadžiselimović), 13. novembar 2017.

KRVNIK DOMA

O čemu razmišlja krvnik
Kad noću dođe kući s posla?
Kad sjedne sa ženom i
Djecom uz šolju kafe i uz
Tanjir sa šunkom i jajima, pitaju li ga
Je li obavio dobar posao tog dana
I je li sve dobro prošlo, ili oni
Odlazu neke teme i govore o
Vremenu, bejzbolu, politici
I stripovima u novinama
I filmovima? Da li mu gledaju
Ruke kad posegne za kafom
Ili šunkom i jajima? Ako malecki
Kažu, Tatice, budi konj, evo
Konopa – da li on odgovori kao u šali:
Nagledao sam se konopa danas?
Ili mu lice ozari nešto kao krijes
Radosti i on kaže: Dobar je i
Lijep je svijet u kojem živimo.
I ako mjesec bijela lica zaviri kroz
Prozor gdje mala curica spava

izgledao je suviše poslovan i nametljiv ovdje
gdje studen koja gori obasjava
urezane natpise majčine rodbine:
dvadeset ili trideset Winslowa i Starka.
Mraz je njihovim imenima dao dijamantski obrub...

U pompoznom natpisu na majčinom lijesu
LOWEL je bilo pogrešno napisano kao LOVEL.
Truplo je
Bilo umotano kao panetone u italijanski staniol.

Robert Lowell (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 6. novembar 2017.

OSSIANOV GROB

Preistorijski spomenik kod Cushendalla u Antrimu

Gore uz strminu u kraju Lubitavish stoji
Krug velikog kamena poput očnjaka, kopljišta kamenih
Što su hiljadama godina postupno rasla s ledinom,
Kamenih očnjaka što još bodu u nebo; a tik uz
Taj kameni krug, duguljast ograđen prostor starog
Groba s uspravnim pločama; sivo kamenje s nalomljenim
Trnovim drvećem pozadi, ponad gudure Glennaana;
Zove se Ossianov grob. Ossian dakle počiva visoko,
Gordo sâm.
Ako ima ikakve slave ili ukopa ili spomenika
Kojima bih zavidio,
Ratniče i pjesniče, to su onda samo tvoji.

Jer to je čista slava, nezarobljena u pjesmi,
Ona kao u priči, slava neometana djelima, s imenom
Na sjeveru kao planina u magli, kao Aura
Teška od vrijesa i tamnosivih stijena, ili kao Trostan,
Tamnopurpuran u oblaku: sretnija od onog što krila
I nesavršenosti rada nose poput supova
Nad lešinom.
I ja sam ime koje se pamti;
I vratiću se kući granitnom kamenju:
Na mojoj stijeni nad najvećim okeanom,
Slijepom pepelu pod izbočinama u kamenu:
Kao što ti ovdje ležiš, kažu, pod krečnjačkim
Stubovima-očnjacima, ponad uskog tjesnaca na sjeveru
Prema Škotskoj, hirovitog Moylea. Ali pisani podsjetnici
Zakriće za duge godine onu ogoljenu sunčevu svjetlost

Iznad moje jazbine u stijeni, teške crne ptice
Nad poljem i krv izgubljene bitke

Oh, ala živjesmo divno
Na kratkoj svjetlosti dana,
Mi koji se sada okrećemo u našim grobovima.
Ti pod stražom uspravnih
Očnjaka-kamenova, dok ubica ljudi
Shane O'Neill sanja tamo u Cushendunu
Zdrobljen pod svojom gromilom,
A Hugh McQuillan pod svojom
Kraj polja mu izgubljenog u močvari na Auri;
I ja, stranac, čovjek koji je došao u zemlju mrtvih
Prije nego što je pozvan,
Da jedem gorke prah svojih predaka;
I hiljade i deseci hiljada, to silno mnoštvo pod zemljom
Pod kamenim pločama od vapnenca što se raspadaju
U podnožju oronulih okruglih kula;
I dična kraljica Connaughta na njenom planinskom vrhuncu
Prekrivenom visokim oblakom kao kapuljačom što plazi
kroz oči gromile.

Mi mrtvi imamo čudne užitke, nedjelovanje,
Neosjećanje, nepostojanje.
Dovoljno se naosjećalo, dovoljno uradilo i, oh, zacijelo
Bilo je dovoljno čovječanstva. Mi ležimo pod kamenjem
Ili lunjamo koz beskrajne sjeverne sutone i preko
Onih blijedih što nas nadživješe navlačimo mrežu našeg sna.
Svi njihovi životi su
Manje tvarni no i jedna naša smrt, i oni sijeku busenje
Ili se nagnju nad strme kratke
Brazde, ili voze crvena kola, poput korova što se talasa
Pod čašom vode u zatvorenom zalivu,
Koji niti vjetar ni talas ni njihova sopstvena volja
Ne pokreće; kada se čini da se bude to je
Samo da se razjare u danima učmalosti sjetivši se snova
Koji su izgubili svako značenje prije mnogo stoljeća.

Oh, ala živjesmo divno
Na kratkoj svjetlosti dana,
Ti, s hrtovima na planini
I prinčevima u palatama,
Ja, na zapadnoj litici
U bjesnilu sunca:
Ti sada počivaš pod svojim kamenjem
A ja u seljačkoj kolibi
Jedem hljeb gorak od praha mrtvih ljudi;

Voda koju crpim sa izvora prosipala se sa suzama
Deset hiljada puta,
Ili lutam kroz beskrajne sjeverne sutone
Od humke do gromile, kroz polja
Gdje je svaki kamen za gradnju korišten
Deset hiljada puta,
U zemlji-materici, mekoj
I vlažnoj i iscrpljenoj, poput stare utrobe
Kojoj sam se vratio, sad kad sam mrtav.

Oh, ala živjesmo divno
Mi koji se sada okrećemo u svojim grobovima.
Planine su žive;
Tievebuilleagh živi, Trostan živi,
Lurigethan živi;
I Aura, crnolika ovca u zvonastom vrijesu;
I jezera koja pohode labudovi; ali i nekolicina nas mrtvih
Života jednako ne-ljudskog i studnog kao u ovih.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 3. novembar 2017.

KRAJ SVIJETA

Kad bijah mlad u školi u Švicarskoj negdje u doba
Burskog rata
Držali smo zdravo za gotovo da će ljudska rasa
Zadnja na zemlji nestati, ne umirući dok planet ne umre.
Napisao sam đaćku pjesmu
O zadnjem čovjeku što hoda u stoičkom dostojanstvu
diljem mrtvoga žala
Zadnjeg mora, sam, sam, sam, sjećajući se cijele
prošlosti svoje rase. Ali sad ne mislim tako. Oni će umrijeti
bezlično u krdima,
A zemlja će cvjetati dugo nakon što ljudska vrsta nestane.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 30. oktobar 2017.

U POČAST VLADI

Sljedeće godine dovešćemo vojnike doma
Zbog nedostatka novca, i to je u redu.
Mjesta koja su čuvali, ili držali urednim,
Moraju sama sebe čuvati i držati se urednim.

Mi želimo novac za sebe doma,
Umjesto da radimo. I to je u redu.

Teško je reći ko je želio da se te stvari dese,
Ali se sada smatra da nikog to ne duši.
Ta mjesta nisu ovdje nego daleko tamo,
Što je u redu, i vojnici, koliko znamo,
Bili su tamo samo da se problemi dese.
Sljedeće godine će nam lakše biti pri duši.

Sljedeće godine živjećemo u zemlji
Što dovede vojnike doma jer je manjkao novac.
Kipovi će stajati na trgovima istim,
Drvećem prigušenim, i izgledaće gotovo istim.
Naša djeca neće znati da su u drukčijoj zemlji.
Sve što se sad možemo nadati da im ostavljamo je novac.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 27. oktobar 2017.

TRANSATLANTIK

Posljednjih dvadeset godina bile su dobre gotovo za sve
izuzev za mrtve. A možda i za njih jednako.
Možda je Njegovo Svemogućstvo postalo ponešto buržuj
i služi se kreditnom karticom. Jer inače hod vremena
ne bi imao smisla. Otuda – uspomene, sjećanja,
vrijednosti, držanje. Nadaš se jedino da još nisi posve
izgubio majku ili oca, ili oboje, i šaku prijatelja
kad prestanu da te proganjaju u snovima. Snovi,
za razliku od gradova, manje su naseljeni
što bivaš stariji. Zbog toga vječiti pokoj
ukida analizu. Posljednjih dvadeset godina bile su dobre
gotovo za sve, ponuđen je zagrobni život
za mrtve. O njegovoj kakvoći može se sporiti,
ali ne o trajanju. Mrtvi, pretpostavlja se, bez prigovora
prihvataju status beskućnika, spavaju u nadsvođenim prolazima,
ili gledaju kako skotne podmornice dolaze u rodni tor
nakon plovidbe oko svijeta
a da čak nisu uništile život na zemlji, čak i bez
svoje zastave da je istaknu.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 23. oktobar 2017.

PJESMA IZ BELFASTA

Evo, iz grada opasnoga, cure.
Ta kratko šiša svoje kose vrane
tako da manji dio nje natmuren
mora biti kad nekoga rane.

Svoje uspomene, slično padobranu,
sklapa. A kada padne, skuplja treset
i doma kuha od povrća hranu:
ovdje se puca tamo gdje jede se.

Vele, više neba no zemlje postoji
u tom kraju. Otud snaga glasa njena.
Njen ukočen pogled mrežnjaču ti boji
ko siva žarulja kad polutke¹ mijenjaš

i do koljena dug poplun u njenoj
suknji skrojenoj da hvata vjetra talas.
O njoj voljenoj il ubijenoj
sanjam, jer varoš ta je odveć mala.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžijelimić), 20. oktobar 2017.

BOSANSKA PJESMA

Dok žohara gnječite, pijuckate
viski, prepone svoje češkate,
dok ruka oko mašne se trudi,
ginu ljudi.

U gradovima čudnih imena
zgođeni metkom, i sred plamena,
ne znajuć što ih se na smrt osudi,
ginu ljudi.

Sred malih mjesta, neznanih vam, ali
velikih, jer priliku nisu im dali
za krik i oproštaj sa svijetom hudim,
ginu ljudi.

Ginu dok birate sve nove i nove
brbljivce o tom što nemar se zove,
sudržljivost, itd, dok s razloga ludih
ginu ljudi.

Nema ljubavi k odveć udaljenu
tvome susjedu/bratu Slavenu
gdje letjet vaš se anđel ne usudi
ginu ljudi.

Međ kipovima dok spor izbija
kainska verzija, istorija
za svoje gorivo bi da kupi sviju
koji mriju.

O uspjehu sportaša dok čitate,
il stigli račun, dok pjevate
čedu svom pjesmu što san nudi,
ginu ljudi.

Pero vremena oštro, krvi žedno,
što neće da žrtva i dželat su jedno,
kazaće da zadnja ološ i alaša
vrsta je vaša.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 16. oktobar 2017.

PISMO ARHEOLOGU

Građanin, neprijatelj, mamin sin, žutokljunac, zadnji
šljam, prošnjak, izbjegložid, verrucht, svinja;
skalp tako često vrela oparila je tekućina
da se posve skuhanim osjeća mozak jadni.
Da, tu smo boravili: u tom betonskom, ciglenom, drvenom
kršu, gdje sad ti dođe na prosijavanje riješen.
Sve naše žice bjehu ukrštene, bodljive, sve spleteno.
I nismo voljeli svoje žene, ali one začеше.
Oštar je zvuk pijuka što ranjava mrtvo željezo;
Al blaži od onog što su nam kazali il mi smo rekli njima.
Stranče! Kroz naše ostatke gazi s oprezom,
to je sloboda za naše ćelije što ti se čini ostacima.
Pusti naša imena na miru. Ne rekonstruiši one vokale,
i konsonante, i tako dalje: oni neće da podsjećaju
na ševe nego na lude lovačke pse čije ralje
žderu vlastite tragove, nečist, i laju, laju.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 13. oktobar 2017.

MOJA MAJKA

Uvijek je na krv gledala
oprezno.
Ne, nije sklanjala pogled,
ali nije ni zurila,
znatiželjno ili objektivno.
Ljudi su stajali na lionoleumu
pridrživajući si ruke,
sjedjeli na ležaju za preglede,
nekad bi tekla
i moja majka ju je brisala,
nešto govorila
i gledala tako oprezno
kao da bi sve lako
mogla izopačiti
u strašnu
lakrdiju.

Moja majka je jako umorna,
pronaći ćete je otraga,
leži uz poslijepodnevne serije.

Petr Hruška (preveo Adin Ljuca), 9. oktobar 2017.

TAPISERIJA

Obješena od neba do zemlje.
Na njoj ima drveća, gradova, rijeka,
malih svinja i mjeseca. U jednom uglu
snijeg pada po konjici u jurišu,
u drugom žene sade rižu.

Možeš također vidjeti
lisicu koja odnosi pile,
nagi par u njihovoj svadbenoj noći,
stub dima, ženu s urokljivim
očima što pljuje u čabar s mlijekom.

Šta je iza nje?

– Prostor, izobilje praznog prostora.

A ko govori sad?

– Neki čovjek usnuo pod svojim šeširom.

Šta će se desiti kad se probudi?
Otići će u berbersku radnju.
Obrijaće mu bradu, nos, uši, i kosu
Da mu naprave izgled kao u svakog drugog.

Charles Simic (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 6. oktobar 2017.

STIJENA I JASTREB

Evo simbola u kojem
Mnoge veoma tragične misli
Gledaju u svoje vlastite oči.

Ta siva stijena, što stoji visoko
Na rtu, gdje morski vjetar
Ne dá drveću da raste,

Zemljotresima iskušana, i ispotpisivana
Stoljećima oluja: na njen vrh
Soko se smjestio.

Mislím: evo tvog amblema
Da ga objesiš na budućem nebu,
Ni krst, ni košnica,

Već ovaj; blistava snaga, mračni mir;
Žestoka svjesnost spojena sa konačnom
Ravnodušnošću.

Život sa spokojnom smrću; sokolove
Realistične oči i djelo
Vjenčano sa masivnim

Misticizmom kamena –
Neuspjeh ga ne može uniziti
Ni uspjeh uzvisiti.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 2. oktobar 2017.

MOJ PRIJATELJ WILLIAM

Moj prijatelj William srećan je čovjek:

njemu ne manjka mašta da bi patio

sačuvao je svoj prvi posao
svoju prvu ženu

može voziti 50 000 milja
bez servisiranja kočnica

pleše kao labud
i ima najljepše prazne oči
s ove strane El Pasa

vrt njegov je jedan raj
pete njegovih cipela uvijek su jednake
i stisak ruke je čvrst

ljudi ga vole

kad moj prijatelj William umre
teško da će to biti od ludila ili raka

on će proći pravo kraj đavla
i ravno u raj

vidjećete ga na zabavi noćas
nasmiješenog
nad martinijem

blaženog i prijatnog
dok mu neki tip
jebe ženu u kupatilu.

Charles Bukowski (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 29. septembar 2017.

POTPIS

Nešto se promijenilo između mene i ljudi otkad sam jednome od njih roditelj. – Pol Klodel

Trčim s kćerkicom kući –
granate su nas, opet, iznenadile na ulici.
Granate, već stoljećima, svaki dan padaju,
i svaki put iznenade.
Požurujem je ljutitom galamom:
srdžbu s tobdžija srpskih
prenosim na dijete čekano deset godina.

Da se potpišem, veli mi, dok prolazimo
kraj plohe snijega, netaknutog, u parku.
Umjesto da je izgrdim,
dopustih – ko zna zašto – da njezin kažiprst
tu nježnu bjelinu načne,
a potom oko ćirilične IVANE VEŠOVIĆ
moj kažiprst je kružnicu opisao
neprobojnu

kao u bajkama

Marko Vešović, 25. septembar 2017.

KNJIŽEVNI SVIJET

I

'Konačno, nakon pet mjeseci mog života u toku kojih nisam mogao napisati ništa što bi me zadovoljilo, i za što me nikakva sila nije mogla obeštiti . . .'

Moj dragi Kafka,
Kad budeš imao pet godina toga, ne pet mjeseci,
Pet godina u toku kojih se jedna neodoljiva sila suočava
s jednim nepomičnim predmetom u sred tvog stomaka,
Tad ćeš znati šta je depresija.

II

Gđa Alfreda Tennysona je

Odgovarala na

pisma molilaca

pisma obožavalaca

pisma uvredljiva

pisma s upitima

pisma poslovna

i pisma od izdavača.

Ona se također

starala za njegovu odjeću

vodila brigu o hrani mu i piću

primala posjetioce

štitila ga od trača i kritike

I konačno

(osim što je vodila domaćinstvo)

Podizala je i obrazovala djecu.

Dok se sve to dešavalo

Gospodin Alfred Tennyson je sjedio ko beba
Radeći svoj poetski posao.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 22. septembar 2017.

MUZEJSKI KOMAD

Dvorane ophode dobri sijedi
Čuvari slika: obuća im meka.
Nepriistrasno čuvaju sve, mada su
Možda sumnjičavi zbog Lotreka.

Tu drijema jedan, pored zida,
U turobnoj stolici smješten.
Degaova Igračica pravi
Nad razdeljkom mu piruete.

Gle kako se vrti! Tu je ljupkost,
Al napregnuta, k tom, jasno zjena
Vidi. Dega je volio oboje:
Sa energijom ljepota spojena.

Divnog El Greka, koga jednom
Kupi, držaše Edgar Dega
Uza zid, pored svog kreveta,
Da vješa hlače na njega.

Richard Wilbur (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 18. septembar 2017.

KREVET KRAJ PROZORA

Kad smo pravili kuću, u prizemlju kraj prozora
 što gleda na more
Izabrao sam krevet za smrtni odar, on spreman čeka,
Nekorišten, izuzev pokojeg gosta u godini, koji i ne
Sluti njegovu kasniju namjenu. Često ga gledam,
Ni s odbojnošću ni sa željom; zapravo, s obje,
 tako izjednačene
Da ubijaju jedna drugu i ostaje samo pažnja
Jasna ko kristal. Sigurno je da ćemo svršiti
 ono što moramo svršiti;
A onda će se začuti zvuk prije sličan muzici kad
strpljivi demon iza paravana od morskih hrđi i neba

Udari štapom u pod i triput zovne: "Dođi, Džefers".

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 15. septembar 2017.

ARCHIBALD HIGBIE

Mrzio sam te, Spun Riveru. Htio se dići
iznad tebe.
Tebe se stidio. Prezirao sam te
Kao mjesto svog rođenja.
A tamo u Rimu, među umjetnicima,
Govoreći talijanski, govoreći francuski,
Ponekad mi se činilo da sam slobodan
Od svakog traga svog porijekla.
Činilo mi se da dosežem vrhunce umjetnosti
I dišem zrak koji su majstori udisali
I vidim svijet njihovim očima.
No oni bi prošli kraj mog djela i rekli:
"Na šta to ciljate, prijatelju?
Katkad lice liči na Apolonovo,
Ponekad malčice na Lincolna".
Nije bilo kulture, znate, u Spun Riveru,
I ja sam gorio od stida i ćutao.
A šta sam i mogao, sav prekriven
I opterećen mojim rodnim zapadom.
Osim čeznuti i moliti se za drugo
Rođenje na svijet, s cijelim Spun Riverom
Iščupanim iz moje duše?

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 11. septembar 2017.

PREVLAST CRNOG

Noću, kraj vatre,
Boje grmova
I opalog lišća,
Ponavljajući se međusobno,
Vrte se u sobi
Kao što se samo lišće
Vrti u vjetru.
Da: ali boja teške kukute
Došla je krupnim koracima.
A ja sam se sjetio kričanja paunova.

Boje njihovih repova
Bile su kao samo lišće
Što se vrti na vjetru,
Na vjetru sumraka.
Letjeli su po sobi
Kao da su sletjeli s grančica kukute
Opadajući na tle.
Čuo sam kričanje paunova.

Je li to bilo kričanje na pozadini kukute
Ili na pozadini samoga lišća
Što se vrti na vjetru,
Vrti se kao plamenovi
Što se vrte u vatri,
Vrteći se kao repovi paunova
Što se vrte u bučnoj vatri,
Bučnoj kao kukuta
Puna kričanja paunova?

Kroz prozor
Vidio sam kako se skupljaju planete
Kao samo lišće
Što kruži na vjetru.
Vidio kako je došla noć,
Došla dugim koracima kao boja teške kukute,
Osjetio sam strah.
I sjetio se kričanja paunova.

Wallace Stevens (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. septembar 2017.

BUTCH CASSIDY AND THE SUNDANCE KID

Dani & Anni

Redford i Newman u slavnom filmu iz '69. Idoli generacija.
A kako i ne bi bili kad dobro izgledaju, precizno pucaju
i u najdramatičnijim okolnostima prisebne vode dijaloge?

I ranjeni i opkoljeni tačno znaju šta da rade: iz Bolivije
prebjegli bi u Australiju. „Tamo nećemo biti stranci, tamo se
govori engleski“ kaže Butch. Muči ih to što su stranci
a ne što su ubojice i pljačkaši.

Dim je spojio zemlju i nebo, ali dimne signale s akcentom
niko ne razumije. Nerazumijevanje ubija. Butch Cassidy
and the Sundance Kid su heroji. Ausländer raus!

Kad se nađem u bezizlaznoj situaciji, i meni dođe da prebjegnem
u neku daleku zemlju u kojoj govore moj jezik.
I tad obično odem na kafu u Savjetovalište za izbjeglice.

Adin Ljuca, 4. septembar 2017.

LAJANJE

Majka gleda
kako sin opet oponaša retrajvera.
Njemu je dvadesetsedam,
njoj četrdesetpet,
oboje su na svijetu do ušiju.
Iskusili štošta,
uglavnom preko oglasa i kod doktora.
Oboje izgleda vjernici.
Oboje redovno u ovom non-stopu,
stvarni kao kròše
ljepote.
Sin poduprt o stol,
majka nepokretno sluša
dokle dopire
lavež retrajvera.

Petr Hruška (preveo Adin Ljuca), 1. septembar 2017.

SREĆA

jednom
bili smo mladi
za ovom
mašinom...
pijući
pušeci
kucajući
bilo je to
predivno
čudesno
vrijeme
i još je
jedino što sad
umjesto

da mi idemo prema
vremenu
ono
ide prema
nama
i čini da se svaka riječ
usvrdlava
u papir
jasno
brzo
tvrdo
puneći
prostor koji se
zatvara.

Charles Bukowski (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 28. august 2017.

SELIDBE

Nikada kasnije, u našim bezbrojnim selidbama,
nismo osjećali mučninu u želucu kao prvi put
kad smo zauvijek napuštali rodni grad. Jedino tad
strahovali smo da se ne udaljimo isuviše od onog
pred čim bježimo. Kasnije, selili smo se bezbolno.
Preskakali smo lako sa kontinenta na kontinent
kao zelene žabe sa jednog na drugi list lokvanja
niti žaleći za onim što smo ostavljali niti se nadajući
da ćemo ikada igdje ponovo imati dom.

Zapletem se ipak u svoje noćne misli kao onemoćao
pauk u vlastitu mrežu. Kako god okrenem jedino
nas je, od svih mjesta, ono malo Pello na finskoj
granici uistinu voljelo. Zaustavili smo se u njemu
slučajno, tek da kraj vode predahnemo, ali zatečeni
prolomom oblaka riješismo da prenoćimo u nakrivljenoj
vodenici. Vjerovali smo da nas na osami, u šapatu
lišća i kapi, niko ne vidi ali već ujutro osvanuli su pred
vratima darovi na naselje: vreća dječijih igračaka,
korpa puna jabuka...

Od svih mjesta iz kojih smo zauvijek otišli jedino
istinski čeznem za malim selom na finskoj granici.
Za onim grbavim drvećem što, nagnuto nad rijekom
Torne, pušta korijenje.

Milorad Pejić, 25. august 2017.

STARI PLAM

Moj stari plame, moja ženo!
Pamtiš li naše liste ptica?
Vozio sam se prošlog ljeta jednoga
jutra kraj naše kuće u Maine. Bila je
na vrhu brijega svoga –

Crveni klas kukuruza
bio je razlijepljen na vratima.
Državni barjak s trinaest pruga
visi na koplju. Fasadne
Daske bile su stare crvene boje kao u školā.

Unutra, novi posjednik,
nova žena, nova metla!
Predmeti od kalaja i plijen
iz antikvarnica na atlantskoj obali
iz svake sobe su sjali.

Nova prostranstva!
Ne trči se susjedu
sada da se nazove šerif
za taksi do Batha i do
Državnog dućana Alkoholnih Pića!

Niko nije vidio tvog sablasnog
imaginarnog ljubavnika
kako zuri kroz prozor
i zateže
šal na svom vratu.

U zdravlje za nove ljude,
u zdravlje za njihovu zastavu, njihovu staru
obnovljenu kuća na brdu!
Sve je bilo ispražnjeno,
namješteno, dekorisano i provjetreno.

Sve se promijenilo na najbolje -
kako smo drhtavi i vatreni bili,
ovdje zameteni snijegom zajedno,
ključali kao ose
u našem šatoru od knjiga!

Jadni duše, stara ljubavi, govori
svojim starim glasom
plamene pronicljivosti
što nas je držala budnim svu noć.
U jednom krevetu odvojene

Čuli smo ralicu za snijeg
što stenje uzbrdo –
crveno svjetlo, zatim plavo,
i odbacuje snijeg
sa ceste.

Robert Lowell (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 21. august 2017.

BIJELI PEPEO

Jedna žena na Mičigenskom Bulevaru ima papigu
i zlatnu ribu i dva bijela miša.

Nekad je imala kuću punu cura u kimonima i tri
zvonceta na glavnom ulazu.

Sad je sama sa papigom i zlatnom ribicom i dva bijela
miša...i evo neke od njenih misli:

Ljubav vojnika na odsustvu ili mornara sa dozvolom za
izlaz na obalu gori kao lomača crvena i šafranasta.

Ljubav stranog radnika čija je žena hiljadu milja
daleko gori sa plavičastim dimom.

Ljubav mladića čija se draga udala za starijeg čoveka
zbog novca gori naglim nesigurnim plamenom.

Ali postoji i ljubav... jedna od hiljadu... što gori
besprijeekorno i nestaje ostavljajući bijeli pepeo...

A to je ona misao koju ona nikad ne objašnjava
ni papigi ni zlatnoj ribi ni bijelim miševima.

Carl Sandburg (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 18. august 2017.

GOSPOĐA WILLIAMS

Bila sam modistkinja
O kojoj govorkalo se, lagalo se,
Majka one Dore
Čiji su čudni nestanak
Upisivali na račun odgoja.
Moje oko vično ljepoti
Vidjelo je mnogo iza vrpca,
I kopča i perja
I slamnih šešira i filca
Što su krasili slatka lica
I tamnu kosu i zlatnu.
Jednu stvar bih vam rekla
I jednu vas pitala:
Kradljivice muževa
Nose puder i nakit,
I modne šešire.
Žene, samo nosite ih i same.
Šeširi mogu dovesti do razvoda
I takođe ga spriječiti.
A sad dozvolite da vas pitam:
Ako bi svu djecu, rođenu u Spoon Riveru,
Odgajao Okrug, negdje na farmi;
A očevima i majkama bila data sloboda
Da žive i uživaju, mijenjaju partnere ako žele,
Mislite li da bi Spoon River
Bio imalo gori?

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 14. august 2017.

MOJOJ ŽENI

Izbor tebe paunsku onu lepezu zatvara
Što bje budućnost, u kojoj ko zavodnica
Raširi sve što može ta razrađena Narav.
Neuporedive mogućnosti! No bez granica
Samo dok ništa ne izbrah; izbor ovaj
Zatvori sve staze, sem jedne, i nagna mi
Sve ptice-rugalice da prhnu iz žbunova.
Sad nema budućnosti. Ti i ja, sada, sami.

Tako za tvoje lice sva lica razmijenih,
Dadoh svjež prtljag, regalije mađioničara
S maskom za malo tvojih svojstava. Sada

Postaješ moj promašaj i moja dosada,
Drukčiji način trpljenja, rizik stvaran,
Hipostaza teža od zraka meni.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 11. august 2017.

ISTRAŽIVAČI

Pristigli su unutar
Objekta uveče.
Nikoga da ih pozdravi.

Lampe koje nose
Bacaju njine sjenke
Natrag u vlastite im misli.

Zapisuju u svoje dnevnike:
Nebo i zemlja
Iste su neprodorne boje.
Ako ima rijeka i jezera,
Mora da su ispod zemlje.
Od čuda koja smo tražili, ni traga.

Od neobičnih novih zvijezda, ništa.
Nema čak vjetra ni prašine,
Pa moramo zaključiti da je neko
Nedavno prošao ovuda s metlom...

Dok zapisuju, novi svijet
Postepeno u njih ušiva
Crne konce.

Konačno ništa nije ostalo
Izuzev tihog šapata
Koji je mogao pripadati
Jednom od njih
Ili nekom ko je prije njih došao.

On kaže: „Srećan sam
Što smo ovdje napokon svi...
Nek nam ovo bude dom?”

Charles Simic (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 7. august 2017.

KĆERKA

Nadam se da će me putem

po hljeb

pregaziti auto!

Dreknula je

prema kući

Svo vrijeme

dok se nisi vratila

u meni je život stojao

strogo

u dorskom stilu

Sad sjedi za sto

uzimi maslac

tvrd i bijel kao zid

i pripremi se -

dugo ćemo jesti

Petr Hruška (preveo Adin Ljuca), 4. august 2017.

SVIRAČ JONES

Zemlja stalno nekako podrhtava

Tu u tvom srcu, i to si ti.

A ako ljudi vide da možeš svirati,

Pa sviraj onda, cijelog svog života.

Šta vidiš, djetelinu za kosidbu?

Ili livadu kojom se stiže do rijeke?

Vjetar je u kukuruzu; trljaš ruke

Zbog govedine koja je odsad spremna za tržište;

Ili pak čuješ šuštanje suknji

Kao u djevojaka što plešu u Malom Gaju.

Uz Cooney Pottera stub prašine?

Ili u kolopletu lišća koje znači pogubnu sušu;

Meni je ličilo na Ridjokosog Sammyja

Što odmah prelazi na "Toor-a-Loor".

Kako mogu obradivati svojih četrdeset ari,

A da ne poželim još više,

S mješavinom rogova, fagota i pikola

Koju uskomešaše u mom mozgu vrane i crvendaći

I škripanje vjetrenjače - samo ovi?

I ja nikad nisam započeo s oranjem u životu
A da me neko nije zaustavio na cesti
I odveo na ples ili piknik.
Završio sam sa četrdeset ari;
Završio sam s pokvarenim ćemanetom—
I pokvarenim smijehom, i hiljadu uspomena,
I s ni jednim žaljenjem.

Edgar Lee Masters (preveo Omer Hadžiselimović), 31. jul 2017.

POGINULIM ZA UNIJU

Relinquant Omnia Servare Rem Publicam.

Stari Akvarij u južnom Bostonu stoji sad u Sahari
snijega. Na slomljene prozore mu daske zakucane.
Brozani bakalar s vjetrokaza izgubio je pola krljušti.
Zračni rezervoari su prazni.

Nekad je moj nos puzio kao puž po staklu:
moju ruku je svrbjelo
da uništi mjehurove
iz nozdrva zastrašenih, popustljivih riba.

Moja se ruka povlači. Ja često uzdišem još
za mračnim nizinsko-vegetalnim carstvom
riba i reptila. Jedno jutro prošlog marta,
priljubih se uz novu žicu, bodljikavu i galvanizovanu,

ograda na Boston Komonu. Iza tog kaveza
groktali su žuti dinosauri jaružara
čupajući tone kaše i trave
da sebi izdube podzemnu garažu.

Mjesta za parkiranje bujaju kao
pješčane barikade u srcu Bostona.
Pojas balvana naranždastih, boje puritanske tikve,
sapinje brujnu zgradu Skupštine

što drhti nad iskopinama, preko puta pukovnika Šoa
i njegove crnačke pješadije okruglih obraza
na uzdrhtalom Sent Godenovom reljefu Građanskog rata,
sa daščanim potpornjima protiv garažnog zemljotresa.

Dva mjesaca poslije marša kroz Boston,

polovina puka bila mrtva;
na dan otkrivanja,
Viljem Džejms je skoro mogao čuti disanje bronzanih crnaca.

Njihov spomenik štrči kao riblja kost
u grlu grada.
Njihov pukovnik je mršav
kao igla kompasa.

U njemu je ljutita budnost ko u carića,
blaga napregnutost hrta;
on kao da se mršti od zadovoljstva
i guši se od osamljenosti.

On je sad van prostora i vremena. Raduje se divnoj,
čovjeku svojstvenoj moći da bira život ili smrt –
kad je poveo svoje crne vojnike u smrt,
nije povio leđa.

Na travnjacima tisuća gradića Nove Engleske
stare bijele crkve čuvaju izgled
škrtog, iskrenog bunta; pohabanim zastavama
prošarana su groblja Velike Armije Republike

Kamene statue apstraktnog Vojnika Unije
postaju vitkije i mlađe svake godine –
sa strukom ko u ose, oni drijemaju nad mušketama
i snatre u bakenbardima...

Otac Šo nije htio nikakav spomenik
izuzev šanca,
gdje je tijelo njegovog sina bilo bačeno
i nestalo s njegovim "nigerima".

Šanac je bliže.
Tu nema nikakvih statua prošlog rata;
na Bojlston Stritu, komercijalni fotograf
pokazuje Hirošimu, što ključa

nad jednim Moslereovim Sefom, tom "Stijenom Vijekova"
koja nadživje eksploziju. Prostor je bliže.
Kad zguren sjednem uz svoj televizor,
isušena lica crnačke đaćadi dižu se kao baloni.

Pukovnik Šo
lebdí na svome mjehuru,
on čeka

blagosloveno rasprsnuće.

Akvarij nestade. Posvuda
gigantska operajena auta traže put naprijed kao ribe;
surova servilnost
proklizava po mazivu.

Robert Lowell (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 28. jul 2017.

KLESARIMA

Klesari, što se protiv vremena borite mramorom,
vi unaprijed
Pobijedeni izazivači zaborava,
Jedete ciničnu zaradu, znajući da kamen puca,
zapisi se ruše,
Četvrtasta rimska slova
Ljušte se na jugovini, istiru se na kiši. I pjesnik
Svoj spomenik gradi podrugljivo;
Jer čovjek će biti uništen, radosna zemlja umrijeće,
krasno sunce
Umrijeće slijepo i crno do srca:
Ipak kamenje stoji hiljadama godina, i bolne
su misli našle
Med spokoja u starim pjesmama.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 24. jul 2017.

STID

To je stisnuta mala zemlja bez vanjske politike,
Osim što ju se smatra bezopasnom. Gramatika tog jezika
Uvijek je bila nedokučiva, zbog narodne navike
Da se svakoj rečenici dopusti da se završi u pometnji.
Oni koji su posjetili Scusi, glavni grad,
Javljaju da pruga iz Schuldiga prolazi
Krajem koji bi se najbolje opisao kao trpeć.
Ovce su nacionalni proizvod. Blijedi natpis
Iznad gradske kapije možda bi se mogao prevesti
Kao "Bojim se, ovdje nećete naći ništa zanimljivo".
Izveštajima popisa, koji kao broj stanovnika
Navode nulu, naravno nije vjerovati,
Izuzev što su odraz smetenog insistiranja domorodaca

Da se oni ni u šta ne broje, kao i njihov čednog užasavanja
Da se nečiji pol iskaže punim riječima.
Jednolično sivilo dosadnih zgrada i nedostatak
Crkava ili javnih zahoda ostavljaju na posjetioce [
Čudan utisak razmetljive škrtošći,
I mora se reći o građanima (koji mumljaju u prolazu
U bijednim ovčijim kožusima obilazeći rupe u pločniku)
Da im nedostaje duševni mir istinski smjernih.
Tenor života je tu brižljivost, čak i u krutom
Nenasmiješenom nehatu graničara
I douaniers-a, koji propuštaju, kad god mogu,
Ne samo uobičajene vagone puna dezodoransa
Već i Cigane, gajtan-gaće, hašiš i krijumčarene pigmente.
Njihov potpuni nemar je rezervisan, ipak,
Za nadu u invaziju, kada će sretni narod
(Isceren, rumeno nag i bestidno pijan)
Zapanjiti dušmana svojom neodoljivom pokornošću,
Korumpirati generale, infiltrirati se u štab,
Uzurpirati prijesto, proglašiti se bogovima sunca,
I izazvati propast cijelog carstva.

Richard Wilbur (preveo Omer Hadžiselimović), 21. jul 2017.

APOKALIPSA

U jednoj i istoj apokalipsi dvaput skončava svijet.

Prvo se ukida budućnost paklom vatre i leda.
Tíme nas vječito plaše i drže u poslušnosti sikućići
sa govornica od hrastovine ko preko uspravljenih
mrtvačkih sanduka. Psujemo i pljujemo ali kad
kucne čas izaći ćemo pomirljivo ko što izlazimo
u red za hljeb ili u red za vodu.

Druga je propast okrutnija ali pravedna jer će nas
izbrisati iz prošlosti ne ostavljajući nikom ni zrnice
nade. U nju padamo kao u mašinu za sjeckanje
dokumenata, jedan gust češalj noževa cvileći
prosijava slova. Vraća nas u ništa, isto kao u
videofilmu koji se ubrzano unazad premotava
i u kojem se izopačeni starci u nerođenu djecu
podmlađuju.

Milorad Pejić, 17. jul 2017.

GROB, PEĆINA

Ti, pismo arapsko, puno si krivih
sabalja i mladih mjeseca.

Nema više aždaja u Ropušnjačkoj pećini
Ali nema ni blaga na kojem ležale su

Ovuda, bogznakad, na konjima,
Prođoše osvajači,
A i sad, evo, kišemo od prašine
Što digoše je
Njihova kopita.

I kuda li se djenula stouha duša djetinja
Što slušala je putanje sniježnih pahulja
Slušala korake prednemanjičkih sjena.

Runiš li se, o svijete, narandžin cvijete,
Ili sam sve više tljena,
Kao što svaki dan biva sve plića, sve nejasnija
Ta jazija iz Azije,

Te dimiskije, ti mlađaci
S nišana iskošena.

Marko Vešović, 14. jul 2017.

PIJETAO

Bilo mi je četiri ili pet,
iz neninog krila
krajčkom oka virim:
tetak Salih kolje pijetla.

Drži ga u lijevoj
i jednim udarcem desnice
zabija sjekiru u panj:
glava na jednu tijelo
na drugu stranu.

Mislio sam: to je kraj
ali uzalud krijem lice

u dimijama, pijetlovo tijelo
nastavlja letjeti kao da je tek sad,
nakon smrti, dobilo krila.
Bezglavo joj se otima
u vrtlogu krvavog perja
batrga nožicama
bjesomučno lepećući
po dvorištu.

Kao izvan sebe
kao ja
kao cio grad
koji se pokrenuo
tek kada je pao.

Adin Ljuca, 10. jul 2017.

IZVIKIVAČ RIBE

Znam Jevrejina izvikivača ribe u ulici Maksvel čiji
glas je kao sjeverac što duva nad strnjikom u januaru.
Maše haringom pred mogućim kupcima pokazujući
radost istu kao Pavlova kad igra.
Ima lice čovjeka strašno sretnog što može mamiti na kupnju ribe,
strašno sretnog što Bog stvori ribu, i kupce kojim
može nuditi robu, iz ručnih kolica.

Carl Sandburg (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 7. jul 2017.

POSLJEDNJI DANI DEČKA-SAMOUBICE

mogu vidjeti sebe sada
poslije svih tih samoubilačkih dana i noći,
kako me iz jednog od onih sterilnih domova
(naravno, to samo ako se proslavim i ako mi posreći)
izvozi priglupa i blazirana njegovateljica
tu sjedim uspravno u svojim invalidskim kolicima
gotovo slijep, oči se okreću natrag u mračni dio lubanje
očekujući
milost smrti

Nije li divan dan, g. Bukovski?

O, je, je.

djeca prolaze a ja čak ne postojim
i ljupke žene prolaze
s velikim zamamnim bokovima
i toplim guzovima i sve zategnuto
mole da ih se voli a ja čak ne
postojim

*Ovo je prvo sunčevo svjetlo u tri dana,
g. Bukowski.
O, je, je.*

sjedim tu uspravno u invalidskim kolicima,
sām bjelji nego ovaj list papira,
beskrvan,
mozak mrtav, kocka mrtva, ja, Bukowski,
mrtav
*Nije li divan dan, g. Bukowski?
O, je, je, pišam u pidžamu, balavim
Iz usta.*

2 mlada đaka protrčavaju –
*Hej, jesi li video onog matorca
Isuse, jesam, muka mi je od njega!*

poslije svih prijetnji da ću to učiniti
neko drugi je počinio samoubistvo za mene
napokon.

njevodateljica zaustavlja kolica, kida ružu s obližnjeg žbuna,
stavlja mi je u ruku.
Ja čak ne znam
šta je to. mogao bi biti i moj pimpek
ovakav nikakav.

Charles Bukowski (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 3. jul 2017.

ELSA WERTMAN

Bila sam seoska cura iz Njemačke,
Plavooka, rumena, srećna i snažna.
Prvi posao dobila sam kod Tomasa Greena.
Jednog ljetnjeg dana kad ona bješe izašla,
On se ušunjao u kuhinju i uzeo me
U zagrljaj i ljubio me po vratu,

A ja sam odvrćala glavu. A onda ni jedno od nas
Kao da nije znalo šta se desilo.
I ja sam plakala jer šta će biti sa mnom.
Plakala sam i plakala kad je moja tajna
postala vidljiva.
Jednog dana je gđa Green rekla da shvata
I da mi ne želi praviti nevolje,
I, pošto je bezdjetna, da će ga usvojiti.
(On joj je dao farmu da je umiri).
I tako se zatvorila u kuću i odaslala glasine
Da je ostala blažena sa njime.
I sve je prošlo dobro, dijete se rodilo – oni su bili
tako dobri prema meni.
Kasnije sam se udala za Gusa Wertmana,
i godine su prolazile.
Ali – na političkim skupovima kad bi oni kraj mene
mislili da plačem
Zbog rječitosti Hamiltona Greena,
To nije bilo to.
Ne! Htjela sam reći:
To je moj sin! To je moj sin!

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 30. jun 2017.

DJECA SVJETLOSTI

Naši su očevi cijedili hljeb iz panja i kama
I ograđivali bašte crvenokožakim koskama;
Iz Niske Zemlje Holandije njima je bilo poč:
Hodočasnici što ih ne pričesti ženevska noć,
I zasadiše ovdje svjetlosti Zmijsko sjeme;
I sada reflektori vrte se da rasane
Razvratne staklenike na stijeni sazdane,
I svijeće pored praznog oltara kaplju,
A svjetlost tu je gdje bezdomna krv Kainova lije
I žeže, žeže zrnje što zakopano nije.

Robert Lowell (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 26. jun 2017.

ŠTA JOŠ ŽELIM

U vijestima se objesila
poljska učenica.

Od navale novih vijesti
ne mogu da dođem do tamo,
da je obuhvatim oko koljena
i
malčice podignem.

Petr Hruška (preveo Adin Ljuca), 23. jun 2017.

NARUŠENA RAVNOTEŽA

III

Ta svijetla krvoločna lasica, što jezikom od žute
Vatre liže plohe sivog kamenja,
Ima strastvenije i čistije srce
U zmijoliko-vitkim bokovima no što čovjek može
zamisliti;
Ali nju je izdala vlastita hrabrost,
Čovjek koji ju ubi slični oblaku što sakri zvijezdu.

Pa hvali jastreba s draguljnim okom i visoku plavu
čaplju;
Crne kormorane što gnoje morsku hrid
Sjajnom sluzi; čak tog ništitelja mravinjaka
Crvenorepoog djetlića što leti, ta bijela
Zvijezda među krvavocrvenim krilima-oblacima,
Preko šumskih proplanaka i zelenih jezera sjenke.

Oni žive svojom prirodom koju čute; znaju svoj domet
I žive ga do kraja; razumiju život.
Ljudi su pak, saobražavajući se mravinjaku, ugušili
Svoju prirodu sve dok duše u njima nisu umrle;
Prodali su se za igračke i zaštitu:
Ne, no razmisli malo: šta još? Ljudi su prodavali
za igračke.

Uznemireni i razjedinjeni ljudi, koji nemaju središte
Osim onog u očima i ustima koje ih okružuju,
Koji nemaju uloge osim da služe i izdržavaju
Civilizaciju, čovjekovog neprijatelja,
Nije čudo što žive ludački i žude
Svojim jezicima, napredak; svojim očima, užitak;
svojim srcima, smrt.

Njihovi preci su bili dobri lovci, dobri pastiri i ratnici,
Ali svijet se sad okrenuo naopačke;
Dobri čine zlo, nada je u zločincima, u poroku
Što ništi gradove i u ratu, da ih razori.
Zbog ratova i pokvarenosti kuća će pasti.
Žali onog na kog će pasti. Raduj se: kuća je
 minirana, i pašće.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 19. jun 2017.

POTPUNI DAR

Zemlja bijaše naša prije no što mi bijasmo zemljini.
Bila je naša zemlja više od sto godina
Prije no što smo mi bili njen narod. Bila je naša
U Massachusettsu, u Virgini,
Ali pripadali smo Engeskoj, još kolonijalci
Posjedujući što nas još nije posjedovalo
Posjedovani onim što sada više nismo posjedovali.
Nešto što smo suzdržavali činilo nas je slabim
Dok nismo otkrili da smo to mi sami
Koji se suzdržavamo od naše zemlje življenja,
I odmah otkrismo spasenje u predavanju.
Takvi kakvi smo bili dali smo sebe potpuno
(Čin davanja bili su mnogi činovi rata)
Zemlji što se maglovito ostvarivala prema zapadu
Ali još neopričana, priprosta, neunaprijeđena,
Takva kakva je bila, takvoj kakva će postati.

Robert Frost (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 16. jun 2017.

CARSTVO SNOVA

Na prvoj strani moje knjige snova
Uvijek je veće
U okupiranoj zemlji.
Sat prije policijskog časa.
Mali provincijski grad.
Kuće su mračne.
Izlozi prodavnica popljačkani.

Ja sam na čošku ulice
Gdje ne bi trebalo da budem.
Sam i bez kaputa

Izišao sam da potražim
Crnog psa koji odgovara na moj zvižduk.
Imam neku vrst svjetske maske
Kuju se bojim staviti.

Charles Simic (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 12. jun 2017.

MEMI

Memi je udarala glavom u rešetke u malom gradu
u Indijani i sanjala o romansi i velikim stvarima
tamo negdje kamo svi vozovi jure.
Mogla je vidjeti dim iz lokomotiva kako se gubi
tamo gdje čelične pruge blješte na suncu
i kad bi ujutru stigla pošiljka novina
ona je znala da daleko postoji veliki Čikago kamo
svi vozovi jure.
Dozlogrdili su joj momci u berberskoj radnji i čavrljanje
na pošti i ogovaranje u crkvi i stara muzika
koju je kapela svirala za Četvrti juli i Dan ukrašavanja.
I jecala nad svojom sudbinom i udarala glavom
u rešetke jer je htjela da se ubije.
Onda joj je došla pomisao da, ako hoće umrijeti,
bolje bi bilo da umre boreći se za malo
romanse na ulicama Čikaga.
Sad ima posao za šest dolara sedmično u suterenu
jedne bostonske trgovine
a i sad lupa glavom u rešetke na isti
način i pita se ima li veće mjesto
kamo vozovi odlaze iz Čikaga i gdje bi možda
bilo
romance
i velikih stvari
i stvarnih snova
koji se nikad ne razlupaju.

Carl Sandburg (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 9. jun 2017.

PARABOLA

Čitah kako Kihot, bez cilja jašući,
Da čuva čistotu slučaja riješen,
Kad k raskršću dođe, ne htje da odluči

Kamo: htjede da konj izbere. Jer bješe
Slava tamo gdje i bajka zaokrene.
Glava od gordosti laka, konju teške

Potkovice, i on prema štali krene.

Richard Wilbur (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 5. jun 2017.

DANI

Čemu služe dani?
Dani su gdje živimo.
Oni dolaze, oni nas bude
Čitavo vrijeme.
Tu su da budeš sretan u njima:
Gdje bi živio ako ne u danima?

Ah, rješavanje tog pitanja
Doziva popa i doktora
Da u svojim dugim kaputima
Dotrče preko polja.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 2. jun 2017.

ROBERT FULTON TANNER

Kad bi čovjek bar mogao ujesti divovsku ruku
Koja ga hvata i uništava
Kao što je mene ujeo pacov
Dok sam pokazivao svoj patent mišolovke
Onog dana u mojoj gvožđariji.
Ali se ne možeš osvetiti
Čudovišnom ljudožderu Životu.
Uđeš u sobu – to je biti rođen,
A onda moraš živjeti – brisati svoju dušu,
Gle! pred tobom je mamac koji žudiš:
Žena s parama kojom se želiš oženiti,
Ugled, položaj ili moć u svijetu.
No tu je posao i stvari koje treba osvojiti,
O, da! žice što zaklanjaju mamac.
Na kraju uđeš – čak mu čuješ korak,
Ljudožder, Život, dolazi u sobu

(Čekao je i čuo škljocaj opruge)
Da te gleda kako grickaš taj čudesni sir
I zuri užarenim očima u tebe,
I mrgodi se i smije i ruga i proklinje te.
Dok trčkaš gore-dolje u mišolovki,
Sve dok mu tvoja muka ne dosadi.

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 29. maj 2017.

MOTEL RAJ

Milioni su umrli; svaki je bio nevin.
Ostao sam u svojoj sobi. Predsjednik je
Govorio o ratu kao o kakvom ljubavnom napitku.
Oči su mi bile raširene u zaprepašćenju.
U ogledalu moje lice ličilo mi je
Na dvaput poništenu poštansku marku.

Živio sam dobro, ali život bješe užasan.

Toliko je mnogo bilo vojnika tog dana,
Toliko mnogo izbjeglica je vrvjelo putevima.
Naravski, svi su iščezli
Jednim dodirom ruke.
Istorija je oblizivala uglove svojih krvavih usta.

Na plaćenom kanalu, čovjek i žena
Razmjenjivali su gladne poljupce i derail
Jedno drugom odjeću dok sam ja gledao
Sa isključenim tonom a soba mračna
Osim ekrana gdje je boja bila
Previše crvena, previše ružičasta.

Charles Simic (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 26. maj 2017.

MOJ OTAC

je bio nevjerovatan čovjek
pravio se da je
bogat
čak kad smo živjeli na grahu i kaši i viršlama
kad bismo sjeli za objed, rekao bi:
“nema svak ovakvo jelo”.

i jer je želio biti bogat ili jer je uistinu
mislio da je bogat
uvijek je glasao za republikance
i glasao za Hoovera protiv Roosevelta
i izgubio
i glasao za Alf Landona protiv Roosevelta
i opet izgubio
govoreći: "Ne znam kud ovaj svijet ide,
sad opet imamo ovu prokletu komunjaru na vlasti
i Rusi samo što nam nisu banuli pred kuću!"

mislim da sam zbog svog oca odlučio
da postanem skitnica.
riješio sam da ako takav čovjek želi biti bogat
onda ja želim biti siromašan.

i postao sam skitnica.
živio sam za nikakve pare u jeftinim sobama i
na klupama parkova
mislio sam da možda skitnice nešto znaju.

ali sam otkrio da je većina skitnica željela biti
bogatim takođe.
u tom naprosto nisu uspjeli.

i tako uhvaćen između mog oca i skitnica
nisam imao kuda da odem
i otišao sam tamo brzo i polako.
nikad ne glasajući za republikance
nikad ne glasajući.

sahranih ga
kao čudaka zemaljskog
kao stotinu hiljada čudaka
kao milione drugih čudaka
protraćenih

Charles Bukowski (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 22. maj 2017.

DJEČAČE

Dječāče!
Vidio si me
kako nosim punu bocu.

Gledao si pažljivo
u moje prste.
Slušao si
kako glupani sijeku orahe u ulici
jedan za drugim
da bi mjesto izgledalo kao novo.
Jučer ti je na internetu neko nudio
novi život.
Gužvao si i gladio
svoju kapu
kad me je tvoja majka upitala
da li mi ljubav nešto znači.

Imaš njene oči i moje prste.
Spreman si,
dječače.

Sačekaj malo,
sad se dim iz jutarnje kantine
uzdiže do zbunjene pruge sunca
i mijenja u narandžasti dim.

Danas kraj rijeke
preko mutnog slapa
dovikivao si mi nešto
nerazgovjetno,
zvučalo je kao

Džabanata!
Pišljiva džabanata!

Rijeka je bila strašno duga,
dovikivao si mi,
dječačiću,
mašući trulom grančicom.
Oči su ti bile širom otvorene.
Kao kredit.

Pripremao sam
salatu od paradajza na balkonu
u ovom potkopanom gradu.
Da li ćeš se toga sjećati?
Buntovno iskomadana crven

u staklu zdjelice
na kraju betonskog zida
u augustu.
Ukratko svečanost.

Lagao sam ti cijelo vrijeme,
dječače,
da se ne vucaram s uzaludnošću.
Da u san tonem tren nakon tebe
i da ne tumaram po usamljenim mjestima
s testisom gole sijalice na stropu.
Lagao sam ti,
da su šare na poštrcanim zidovima
dobre mape,
da sam čitao ugovor sa svijetom
i da je napisan razumljivim pismom,
sličnim majčinom rukopisu.
Lagao sam.
Samo paradajz na betonu
je istina.

Petr Hruška (preveo Adin Ljuca), 19. maj 2017.

ETRURSKIM PISCIMA

Sanjajte tečno, tiha braćo, što maternji ste upili
Jezik s mlijekom majčinim kada ste mladi bili.

U njegovoj matrici ste, jedineći duh i svijet,
Kušali iza ostaviti neki redak poezije

Kao svježe tragove preko poljane snježne
Bez misli da sve može da se otopi i iščezne.

Richard Wilbur (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 15. maj 2017.

OGRADA

Sad je kamena kuća na obali jezera završena
i radnici počinju ogradu.
Ograda je od gvozdениh šipki s čeličnim šiljcima
koji ubodom mogu ubiti svakog
čovjeka što na njih padne.

Kao ograda, to je remek-djelo i isključice svjetinu
i sve skitnice ni galdnike i djecu što tumaraju
tražeći mjesto za igru.

Proći kroz šipke i preko čeličnih šiljaka preći
neće ništa osim Smrt i Kiša i Sjutra.

Carl Sandburg (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 12. maj 2017.

TRINAEST NAČINA GLEDANJA NA KOSA

I

Među dvadeset snježnih planina
Jedino što se kretalo
Bilo je oko kosa.

II

Bio sam s tri mišljenja
Kao drvo
U kojem su bila tri kosa.

III

Kos se vrtio u jesenjim vjetrovima.
To je bio komadić pantomime.

IV

Čovjek i žena
Jedno su.
Čovjek i žena i kos
Jedno su.

V

Ne znam šta više da volim:
Ljepotu fleksija
Ili ljepotu aludiranja,
Zviždanje kosa
Ili ono poslije.

VI

Ledenice su ispunile dugački prozor
Barbarskim staklom.
Sjenka kosa
Prošla je kroz njega, tamo-amoo.
Raspoloženje
Iscrtalo je u sjenci
Neodgonetljivi uzrok.

VII

O tanki ljudi Hedema
Zašto zamišljate zlatne ptice?
Zar ne vidite kako kos
Hoda oko stopala
Žena oko vas?

VIII

Znam otmjene akcente
I prozračne, neizbježne ritmove;
Ali znam, takođe,
Da je kos umiješan
U ono što znam.

IX

Kad kos nestane iz pogleda,
Naznačuje liniju
Jedne od mnogih kružnica.

X

Kad gledaju kosove
Što lete u zelenom svjetlu
Čak i svodnici eufonije
Oštro će da zakriče.

XI

Vozio se po Konektikatu
U staklenoj kočiji.
Jednom, prostrijelio ga je strah
U kojem je zamijenio
Sjenku svoga ekipaža
I kosa.

XII

Rijeka se kreće.
Kos mora letjeti.

XIII

Bilo je veče cijelo poslijepodne.
Sniježilo je.
I očekivao se snijeg.
Kos je sjedio
U kedrovom granju.

Wallace Stevens (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. maj 2017.

MALA PTICA

Žaželjeh da ptica odleti, kraj moje
Kuće da cijelog dana baš ne poje;

Pljeskah s vrata na nju rukama kad mi je
Bilo da je više ne mogu podnijet.

Greška mora biti moja djelomice.
Zbog njenoga ključa zar korjeti ptice.

I, da, mora biti nešto krivice mi
U želji nečiji pjev da zanijem.

Robert Frost (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 5. maj 2017.

”GOVORITI O JADU KOJI JEST U BRAKU“

*Buduće pokoljenje je ono što navaljuje da nastane pomoću
ovih naših bujnih i superosjetljivih mjeburu od sapuna.
Šopenhueer*

“Vruća noć nas tjera da u spavaćoj prozore držimo otvorene.
Magnolija nam cvjeta. I život dešavati se krene.
Moj uzbuđeni muž kućne raspre ostavlja namah,
I pravo na ulice da krstari za kurvama,
slobodni umjetnik na oštrici britve, taj luđak ubiti
može svoju ženu, pa se zakleti da neće više piti.
O njegove pohote monotona bijeda...

To je nepravda... tako je nepravedan –
Došepuri se kući u pet od viskija slijep.
Kako ostati živa misao jedina mi je.
Na šta radi? Sad svaku noć vežem deset dola-
ra sebi za bedro i ključ od njegovih kola.
Proboden klimakteričnom žudnjom, on
zaglibi se nada mnom kao slon“.

Robert Lowell (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 1. maj 2017.

SIJAJ, REPUBLIKO ŠTO UMIREŠ

Dok se ova Amerika smješta u kalup svoje vulgarnosti,
 sporo gusnući u imperiju
I protest je tek mjehur u rastaljenoj masi, pukne i izdahne,
 a masa tvrdne,
Ja se tužno nasmiješen sjećam da cvijet vene da stvori plod,
 plod gnjije da stvori zemlju.
Iz majke; pa kroz prolječno veselje; zrijenje i opadanje,
 i natrag majci.
Ti žureći u raspad žuriš: to ne zaslužuje ukor; život je dobar,
 bio tvrdoglavo dug ili naglo
Samrtni sjaj: meteori nisu manje potrebni od planina:
 sijaj, umiruća republiko.
Ali glede moje djece, volio bih da su na odstojanju od središta
 koje gusne: pokvarenost
Nikad nije bila obavezna, kad gradovi leže pred nogama
 čudovišta, ostaju planine.
I, dečki, ni u čem ne budite tako umjereni kao u ljubavi prema
 čovjeku, spretnom slugi, nepodnošljivom gospodararu.
To je zamka što ulovi najotmjjenije duhove, i što ulovi – vele –
Boga kad je hodao po zemlji.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 28. april 2017.

ZAŠTO TE SINOĆ SANJAH

Zašto te sinoć sanjah?
Dok jutro zabacuje kosu u sivom svjetlu,
Naviru, kao šamari, sjećanja;
Nalakćen, zurim u blijedu maglu
Onkraj okana.

Mnoge stvari koje zaboravljene su,
Mišljah, u moj duh se sa čudnijim bolom
Vraćaju: kao pisma što stižu na adresu
Nekog ko dom napusti prije mnogo dana.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 24. april 2017.

DOBAR KOMAD TUNE

Janu Balabanu

Dobar komad tune
da nas uzdrma
to neugasivo srebro ribe
pljusnuto na listove novina
mrtvih novina za ribe
Dobar komad tune
koji će izdržati barem neko vrijeme
da nam još jednom
zazebe u zapešću
od teškog srebra svijeta
pronijeti ga oko
britkih leđa
banaka
a onda zajedno kod kuće razmotati novine
predizborne njuške okaljane ribljim zadahom
izgledaju još prepredenije
veliko tijelo u mulju novina
u mulju stola
Dobar komad tune
da ponovo nadme
isprane volane domaćeg mira
da se najednom sjetimo
šta smo zaboga sve
htjeli

Petr Hruška (preveo Adin Ljuca), 21. april 2017.

ŠUMSKA TIŠINA I OSAMA

To je tišina i osama od kojih možda Bog počima
Što se zelene i plave poput polarnog leđa
I kakvih ima samo u duši što se iz svoga

Mesa maločas iščupala i, izbavljena od svjetskoga
Zla, kuglu zemnu odozgo gleda
Orlinjim očima.

To je tišina i osama kad osluškuješ perje ptica
Kako raste, kad osluškuješ kako zova,
Međ zidinama, iz neprisustva ljudskog niče,
A stijene ti, na tren, zaliče,
Na orijaške naslage kartona policijskih
Sa otiscima miliona iščezlih bića
Čiji se marmor čuje s nova.

To je tišina i osama na vilonome atu koji,
Dok leti, stoji.
U toj tišini i osami ima i vlat
Nad dušom vlast.

U toj tišini i osami krik jastreba
Dušu umije obašjati kao u noći far auta
Zeca kraj puta.
Duša, odjednom, u toj tišini i osami
Niti šta ima
Niti šta treba
Niti uzeti niti dati.

Dok sluša lišće kojim drveće šuška u tami
Ko gledalište programima.
To je tišina i osama u kojim sati
Stoje, dok teku.
To je tišina koja dupljama drveća nekud
Kroza te gleda.
Šumska tišina u kojoj si božijoj volji
Ko biljka predan.

Marko Vešović, 17. april 2017.

POSLEDNJI CINIK

J. je bio dobar prijatelj mojih roditelja. A meni najomiljeniji čiko. Svi smo se radovali kada bi nam dolazio u posjetu ili kad smo išli na zajedničke izlete. Ne pamtim, međutim, da smo mi ikad bili u gostima kod njega i njegove žene ali je moguće da me sjećanje izdaje, kao što se obično i događa. Moguće je opet da dobro pamtim i da ima razloga da se upravo tako desilo ali ja, kao dijete, gotovo da nisam ni obraćao pažnju na to.

J. je morao biti otprilike istih godina kao i moji roditelji ali je izgledao puno mlađe. Bio je pokrupan, uvijek kratko ošišan i izgledao je kao dječko sa sela, uopšte ne jevrejski, što se u vrijeme okupacije nazivalo "dobrim izgledom". Taj izraz je preživio rat pa se upotrebljavao čak i kasnije, često sa ironičnim prizvukom.

Pikantno je bilo da je J.-ova žena izgledala prilično jevrejski iako je bila porijeklom iz poljske seljačke familije.

Nisu imali djece što je u poslijeratno vrijeme velikog nataliteta upadalo u oči i bilo razlog za špekulacije i zlobne glasina.

Da li je to bio razlog što se J. osjećao dobro u društvu djece ostaviću nedorečeno. Ali bilo je očigledno tako. Čim bi došao do nas ostavljao bi društvo odraslih i umjesto toga se raspitivao šta ima kod mene. I to ne na način odraslih sa podrazumijevajućim zahtjevima za rad, red i disciplinu u životu mladog čovjeka i sa pogledom stalno usmjerenim ka uspješnoj budućnosti, po ugledu na roditelje, nego radije na jednom višem, drugarskom nivou: „Šta ima? Dešava li se šta-god u zadnje vrijeme?”

Njegov prijateljski nastup nije bio lažan. Sada, nakon svega, uviđam da je, uprkos svemu, ostao pomalo djetinjast i da je imao jaku potrebu da to i ispolji. Druženje s djecom bilo je naravno odlična prilika da nadoknadi bar nešto od djetinjstva koje mu je brutalno otrgnuto.

Imao je izuzetnu sposobnost da se ophodi s djecom kao sebi ravnim. Šutao je loptu, hrvao se na travi, uprkos svm prilično debeljuškastom stasu bio je iznenađujuće gibak, raspitivao se radoznalo o školi, sportu i drugim stvarima egzistencijalne prirode koje bi mogle zaokupljati psihu jednog mladog čovjeka.

Povjerio sam mu se o mojim spisateljskim snovima, mogao sam možda imati deset godina tada, i izvadio svesku u kojoj sam napisao jednu šaljivu priču, ne sjećam se više tačno o čemu ali znam da sam je plagirao.

Čitao ju je pažljivo i dugo iako tekst nije bio naročito dugačak, zatvorio zatim svesku i konstatovao ozbiljno: „Ovo je dobro, veoma dobro. Ali nešto nedostaje.” Gledao me izazivački. „Moraš napisati sve psovke koje znaš. Nema dobre literature bez psovki. Ovdje, na kraju sveske zabilježićeš svaku od njih.”

Pokušao sam što sam bolje mogao da prikrijem šok, vjerovatno bez naročitog uspjeha, klimnuo potvrdno i predao se zadatku sa entuzijazmom.

Napisao sam jednu dugu listu psovki, naravno ne sve. Bilo je mnoštvo izraza koje sam pohvatao na dvorištu i u školi od starijih momaka koji se definitivno nisu uklapali u službenost svijeta odraslih i nisam bio dovoljno beskompromisan da bih bez dvoumljenja priznao kako poznajem takve gadosti.

To je faktički prouzrokovalo da sam počeo sumnjati u moj izbor književnog puta.

J. je u stvari bio književnik ali se posvećivao puno novinarstvu. Pisao je za više uglednih novina i časopisa i bio je cijenjen kao neobično talentovan autor.

Bio je takođe poznat po tome da piše sve budalaštine koje mu se nalože. To je po svemu sudeći bilo nešto što su mnogi činili u to vrijeme, i što uostalom mnogi čine još uvijek, ali prava rijetkost u J.-ovim krugovima. Tu su držali ipak čvrsto do svog integriteta i izbjegavali, koliko god je to bilo moguće, da čine kompromise sa svojom savješću. To je sigurno olakšavala i činjenica da su mnogi u tom društvu ionako, sve u svemu, bili lojalni sistemu i ako su bili u opoziciji, što su gotovo svi i bili, kretali su se unutar normi sistema.

Režimu se u svakom slučaju to nije dopadalo te je primjenjivao mekše oblike torture protiv tvrdoglavih koja je u najgorim slučajevima mogla preći u malo strožije sankcije. To je izazivalo izvjesnu ogorčenost ali svi su bili svjesni pravila igre i biti predmetom nezadovoljstva režima davalo je moralno opravdanje takvom držanju uz istovremeno dobijanje aure viteškog otpora.

Ali to nije bio slučaj sa J. On nikad nije pao u nemilost režima. Naprotiv, bio je favorizovan što je moglo biti velika stvar u društvu ujednačeno-sive ravnopravnosti. Imali su fin stan, auto, njegova žena vozila je povrh toga Vespu, on je putovao u inostranstvo što je malo ko mogao sebi priuštiti u to vrijeme. Najviše je bio u Njemačkoj odakle je pisao članke u kojima je sa zajedljivom ironijom kritikovao stanje krize kapitalističke ekonomije u revanšističkoj Saveznoj Republici.

Da li je dakle taj srdačni stric, moj omiljeni rođak, bio jeftina materijalistička budala spremna da proda svoju olovku i svoju savjest za nekoliko sitnih privilegija? Jeste, bio je kicoš sa ukusom za dobar život ali to nije bilo baš ni tako jednostavno.

Ili bolje rečeno to tako uopšte nije bilo. On nikad ne bi prodao svoju dušu za jedno elegantno odijelo, dobre ručkove, putovanja u inostranstvo ili čak jedan originalni jugoslovenski Fiat.

Jednom sam čuo kako se moj otac svađao sa njim. Bilo je to u jednom prijatnom restoranu izvan grada kojeg se sjećam. „Moraš shvatiti da nas to baca više godina unazad!”

Otac je govorio kontrolisano ali je bilo očigledno da je bio prilično uzrujan. „Mi smo, uprkos svemu, pomjerali pozicije nešto naprijed, vazduh je postao lakši za disanje. Ali idemo li partijskim dinosaurusima niz dlaku, kako ti činiš u svojim elegantno formulisanim člancima”, nasmiješio se iskrivljeno da bi markirao ironiju, „već smo na pola puta unazad prema pedestim. Je li to ono što hoćeš?”

J. se nasmiješio melanholično i odgovorio blagim tonom: „A kakve to ima veze?” „Šta ti to znači, ima veze?” Otac se nije više kontrolisao: „To je voda na mlin dogmatičnih staljinista! To će imati nepregledne konsekvence, shvataš zar ne?” „Shvataš, šta to? Da će moj skromni doprinos ekonomskom novinarstvu na neki odlučujući način izmijeniti odnos snaga u zemlji? Ti se sigurno šališ.”

Smiješio se još uvijek i govorio onim istim blagim glasom ali se u njemu osjećala izvjesna oštrina.

„Pridaješ mi zaista preveliko značenje. Ali to u stvari ne igra nikakvu ulogu, oni odlučuju u svakom slučaju onako kako žele. A ja, ja znam da je njima potrebna maska, jedna jaka ideološko-naučna analiza, jedna osnova koja se naziva racionalnom tako da niko neće vjerovati da je to samo šuplja priča o glupim dogmama o kojima su oni štrebali jednom davno i vjeruju da je istina očigledna. Da, da, ja znam! I šta onda ima veze to što ja pišem? A ti, da ja ne bih pisao sve te bezvezarije, uradi nešto sam, a ti znaš vrlo dobro šta bi to značilo.”

Gledao je izazivački u mog oca koji je samo klimao nepovjerljivo glavom bez odgovora.

Onda je J. dodao: „Bilo bi loše napisano i još gluplje. Da li bi tako bilo bolje? Ne mogu da vjerujem. I vidiš, ne bi igralo nikakvu ulogu.”

To zadnje reče naglašano, kao u jednom sporom staccato.

„On ne vjeruje ni u šta”, čuo sam moje roditelje kako ponavljaju. „Ništa ne igra zaista nikakvu ulogu za njega.”

U svijetu u kojem su svi jako vjerovali u nešto, čak i ako su bile u pitanju veoma različite stvari, od malih do velikih, i gdje je većina od njih igrala važnu ulogu, on je bio rijetka ptica, jedan otpadnik.

Raskorak između duhovitog čike i ciničnog profesionalca bio je teško shvatljiv za jedno dijete. Kako je bilo moguće da je jedan odrastao čovjek koji se s takvom lakoćom družio i igrao s djecom, tako šarmantan, pametan i talentovan, očito cijenjen u društvu, istovremeno bio čovjek koji nije vjerovao ni u šta? Ciničnik koji je prihvatao sve što su moji roditelji, posebno otac, odbacivali a onda samo slijegao ramenima pred tim.

Zamršenosti ljudske duše i nedostatak povezanosti i logike široko su nadmašivali horizonte razumijevanja jednog desetogodišnjaka.

To je zahtijevalo objašnjenje!

I dobio sam ga, mada nekoliko godina kasnije kad sam sigurno imao već dvanaest ili trinaest. Čudno je ali se konteksta ne sjećam. Bila je to moja majka koja je prepričavala a njena unutrašnja potreba da priča kretala je uvijek iz nekog dramatičnog razloga. Imala je jaku potrebu da opisuje i objašnjava svijet sa aspekta ljudske dimenzije, najradije ono najspektakularnije. Ipak ne pamtim koja tema ju je ponukala da priča J.-ovu istoriju, ono što bi moglo objasniti njegov cinizam.

Da li smo pričali o njemu? O cinizmu, o principima, o važnosti uspravnog stajanja?

Sjećanje je sasvim blijedo. To bješe možda samo ledena faza priče koja je učinila da se i krv zaledi u žilama i da na trenutak, ali na sreću samo privremeno, blokira sve uokolo i time učini da se sve ostalo oko nas utopi u sjenu zaborava.

Jedino je preostala J.-ovo priča.

Jedan proglas stavljen je posvuda u getu. Bio je napisan na njemačkom i na poljskom. Svi su pozvani da se okupe na prostoru iza željezničke stanice. Privatna imovina mogla se ponijeti. Sa stanice u B. voz bi trebao krenuti do novog mjesta stanovanje. Onaj koji se ne odazove biće strogo kažnjen. Potpisano od strane upravnika geta B.

Moji roditelji diskutovali su cijelo veče šta im je činiti. Otac je bio protiv i sve mu je to izgledalo sumnjivo. Majka je međutim smatrala da je najsigurnije da se poštuje naredba, inače moglo bi se nagrabusiti. „Gore od ovog ne može ionako biti”, rekla je. „Možda je istina kako kažu da ćemo doći u novo naselje, negdje istočno, i dobiti posao tamo, zašto ne bi bilo tako, njima je naravno dobro ukoliko bismo radili za njih. A jednog dana i ratu mora doći kraj.”

„Samo da ne bude za nas kraj brže nego što slutimo. Već kruže mnoge glasine...” „Prestani sa tim glupostima”, prekide ga majka oštro, što ona inače nikada nije činila. On se okrenu zabrinuto u mom pravcu. „Zašto širiš takve budalaštine? Samo priglupi ljudi dozvoljavaju svojoj bolesnoj mašti da ih odvuče. Kako jedan razborit čovjek kao ti može vjerovati u tako stravične izmišljotine?”

„Tako ne govore samo priglupi ljudi. Došla je i jedna poruka iz geta u...” „Prekini!”, sad je vrisnula majka, što nikad ranije nisam čuo. „Ne želim više da slušam! Šta onda da učinimo? Kuda ćemo? Imamo li uopšte ikakav izbor?”

„Ja bih mogao možda pričati sa Z.?”, pokušao je otac ali je majka bila nemilosrdna u svom protivljenju. „Ako, mogao bi to možda.” Sada je govorila smireno, polako i artikulirano, sa jasnim podsmijehom u glasu. „Hoćemo li se iz dana u dan samo kriti. Kao da nisi možda primijetio da je prepuno stražara napolju. I ako već imamo sreće da prođemo pored njih ići ćemo kući do Z. koji će naravno odmah reskirati život da bi nas spasio i sakriti nas pod krevet. Tu bi mogli ležati dok rat ne prođe.”

„Molim te, nemoj tako. Mogli bismo možda pronaći kakvo skrovište...” „Ne! Ja se ne kanim zavući u kakav podrum ko miš.” Bacila je opet jedan pogled u mom pravcu. „Sad budi realan. Sutra idemo na željezničku stanicu! Idemo kud nas odvezu, biće sigurno veoma dobro. Ili, ja...ne veoma dobro, ali biće dobro.”

Nastavili su da diskutuju o praktičnim stvarima. Uveče kad sam otišao leći nisam mogao zaspati i čuo sam kako su oni sjedili u kuhinji i šaputali ali nisam mogao razabrati šta.

Sljedećeg dana probudio sam se rano. Moji roditelji već su bili na nogama. Torbe su stojale spakovane, nosili bismo svako svoju, najviše zimsku odjeću i tako to. Niko ne reče naročito puno, atmosfera je bila napeta i mislio sam da je sve to bilo prilično gadno ali takođe i pomalo uzbudljivo.

Stanica je bila opkoljena njemačkim žandarima i slovačkom milicijom. Mnogi su se već sakupili a neki su još uvijek pristizali, cimajući svoj prtljag. Prepoznavao sam većinu. Sjedili su u malim grupama i pričali tiho ali živahno. Mi smo stali zajedno sa familijom B., našim dugogodišnjim prijateljima. Jadna gospođa B. bila je sasvim uzrujana, na granici nervnog sloma, drhtala je cijelim tijelom i ponavljala neprestano „Šta će biti s nama, šta će biti s nama?“ To je počelo da nas nervira.

Gospodin B. pokuša utješiti suprugu, „Sve će se srediti, vidjećeš, dušo moja. Ja poznajem Nijemce, to je jedan civilizovan narod.“

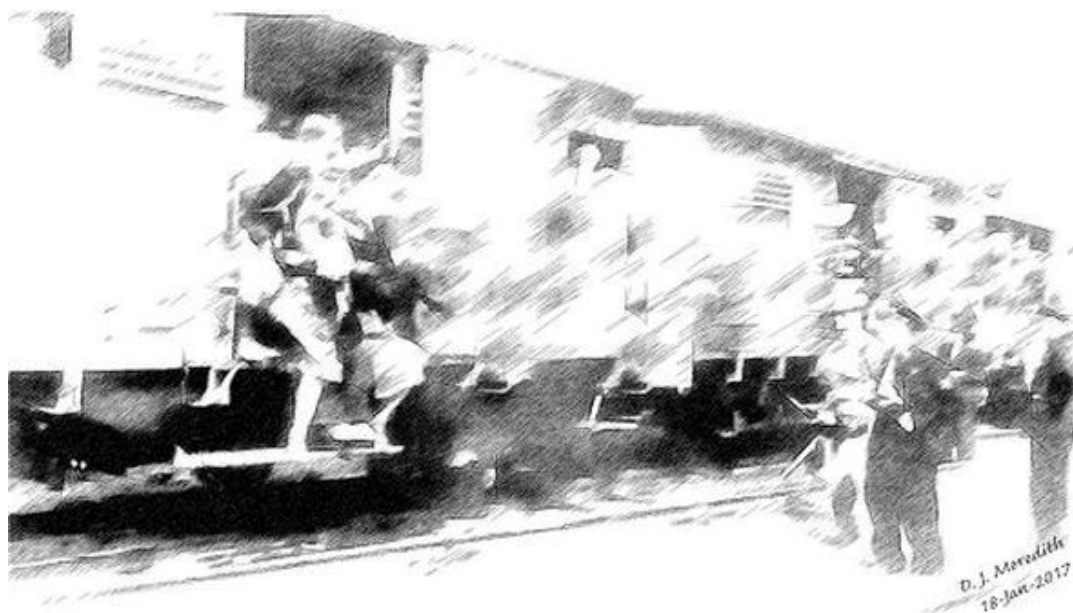
„O, da, njihova civilizacija do sad nije pokazala svoju bolju stranu“, dobacio je moj otac sa svojom uobičajenom ironijom i bi nagrađen jednim otrovnim pogledom moje majke.

Upravo tada je jedan teretni voz klopajući ulazio u stanicu. Uz škripu kočnice zaustavio se sa snažnim treskom. Odmah je nastala zabrinutost u masi, vibrirajuće mumljanje koje se širilo kao talas kolektivne sumnje, „Zar ćemo se mi u tome voziti?“

Zakrčalo je u zvučnicima i jedan hrapav glas rekao je na poljskom: „Spremite se za ukrcavanje! Pođite u familijama prema vozu, ponesite prtljag! Držite red i budite disciplinovani! Pratite instrukcije službenika! Opstrukcija će se kažnjavati!“

„Opstrukcija?“, reče otac sa istinskom začuđenošću ali se utiša kad vidje njemačke žandare i slovačke milicionere kako se približavaju sa uperenim oružjem u nas. Preosta jedino da se pokupe torbe i pođe prema vozu. Vrata vagona su se povukla na strane i ljudi su počeli ulaziti unutra. U početku išlo je mirno ali su čuvari počeli potom poticati i požurivati. Gurali su svijet oštro unutra, vukli za ruke i trpali gore u vagon. Svijet je vrištao, mala djeca plakala, neko pade pod voz i bi brutalno išutan. Čuvari su bili sve ljuciji i grublji. Slovaci bijahu najgori.

Ja sam ušao u vagon i pomislio sam prvo da nađem mjesto uza zid ili slično ali vidjeh moje roditelje gdje stoje malo više u sredini i zovu me tamo. To se pokazalo kasnije kao velika greška. U vagon je pristizalo sve više i više ljudi i ubrzo je gužva bila neizdrživa. A ipak nastaviše da utrpavaju više i više.

„Ovo ne bijaše nimalo obećavajući početak naše nove budućnosti”, reče otac, više tužan nego mučaljiv. Vjerovao sam da će majka na neki način to prokomentarisati ali ona to ne učini.

Zatim su se vrata zatvorila i neka magla se spusti po tom do granice prskanja napakovanom vagonu. Čulo se još uvijek ječanje i plač. Odjednom začu se pucanj, potom još jedan, a onda postade tiho. To je bila najtiša tišina koju sam ikada doživio u cijelom svom životu.

Ne znam koliko je dugo voz stajao na stanici. Bilo je lako izgubiti predstavu o vremenu u jednoj takvoj situaciji i preračunati se vezano za vrijeme koje je proteklo. Ali u svakom slučaju moralo je proći nekoliko sati. Bilo je gotovo nemoguće promijeniti položaj, ruke i noge su utrnule i cijelo tijelo se ukočilo kao da ga je neko rastegao i nije ponovo vratio da se skupi. Smrad unutar vagona bio je užasan, svi su zaudarali jetko na strah, neki nisu mogli kontrolisati tjelesne funkcije. Sjećam se da sam počeo razmišljati o jednoj slici koju sam vidio u nekoj knjizi i koja je predstavljala pakao. Mislio sam da je to moralo biti to i da sam i sam sada u paklu.

Bez obzira na to koliko je vremena moglo proteći, nama koji smo bili zatvoreni u prepunim vagonima činilo se kao jedna vječnost. Ali na koncu voz je krenuo. Bilo je faktički malo bolje pošto je strujao svjež vazduh kroz pukotine. U istom taktu kako je voz povećavao brzinu razvezali su se jezici i odjednom je vagon počeo krčkati od pitanja, špekulacija, proklinjanja i očajničkih krikova.

„Šta mislite, dobri ljudi, kuda idemo?” „Gospode, sve će nas pobiti!” „Ostavi boga po strani i prestani pričati gluposti!” „Zar nećemo dobiti vode, šta će biti sa hranom?” „Vidje li neko Szmila Mayera tamo na stanici?” „Dabogda svi Nijemci i njihovi potomci u sedam generacija gorili u paklu!” „Tišina, idiote!”

Jedan čovjek koji je stajao naprijed uz vrata i škiljio nestrpljivo kroz pukotinu konstatovao je razložno: „Kud god da se ovaj voz zaputio nije prema istoku u svakom slučaju.” Sva se pažnja okrenula tada prema njemu i pitanja su padala kao grad, „Gdje smo, kuda idemo, šta se vidi tamo napolju?” „Ne znam, jebi ga, ali izgleda da smo prešli češku granicu i vozimo ka jugu Češke”, odgovori čovjek nakon što je prvo još malo virio.

Nakon kratkog vremena nastupilo je stanje tupe apatije, tijelo više nije postojalo, nisam osjećao nikakav smrad niti razumio išta u kakofoniji glasova.

Odjednom voz stade. Kasnije sam shvatio da putovanje nije moglo trajati duže od nekoliko sati. Ali sad je voz stajao i njemački glasovi čuli su se izvana. Vrata gurnuše snažno na stranu i bolno nas zabljesnu svjetlost. Ali nismo čak stigli ni da zaklonimo oči rukama kad je krenulo urlikanje: „Raus, raus, schnell!” Svijet je počeo iskakati, neki su padali i ponovo ustajali a neke su brutalno podizale osobe u čudnim, prugastim odijelima, s pantalonama koje su visile i lošim jaknama sa kopčanjem naprijed, s okruglim kapama, takođe prugastim i s grubim drvenim cipelama na nogama. A u rukama su imali štapove kojima su divlje tukli oko sebe, svo vrijeme urlajući razjareno. Malo dalje stajali su naoružani njemački stražari sa psima vučjacima koji su ljuto lajali.

Neko pokuša da se vrati nazad u vagon da bi uzeo svoj prtljag ali dobi batinu od jednog od onih prugastih koji je viknuo da ostavi prtljag na mjestu, donijeće mu se kasnije.

Naređeno nam je da stanemo u red i podemo naprijed. Išli smo kratko duž tračnica prema crvenim zgradama od cigle opasanim bodljikavom žicom razvučenom između visokih osmatračnica. Prošli smo kroz kapiju i našli se na prilično velikom platou. Tu je stajao jedan SS-oficir, okružen sa nekoliko drugih Nijemaca. Pokazivao bi prstom na osobu koja je prilazila i usmjeravao na desno ili na lijevo. Cijela procedura išla je brzo ali je kolona ipak zastajala.

Išao sam pored oca a majka ispred nas uporedo sa jednom nepoznatom ženom. Primijetio sam kako je otac gledao neprekidno šta se događalo skroz naprijed, svu pažnju je usmjerio na SS-ovca.

Lagano smo se primicali njemačkom oficiru koji je slao ljude desno ili lijevo. Tada je otac skrenuo pogled, sagnuo glavu i šapnuo mi na uho, „Ne zaboravi da ti je petnaest godina.” „Ali...”, usprotivio sam se, no on je ponovio strogim glasom koji mi se usjekao pravo u uho: „Petnaest ti je! I isprsi se, čuješ li, pokušaj da izgledaš što je moguće viši.”

Majka je usmjerena na desno bez ijedne riječi. Ja sam se ispravio i osjetio odjednom bol u svim mišićima. SS-oficir mi je dao znak da pridem i upitao nezainteresovanim glasom: „Koliko godina?” „Petnaest!”, odgovorih i pokušah zvučati što je moguće odraslije. Nijemac klimnu, reče: „Ja, gut” i pokaza na lijevo.

Ispravljenih leđa i ostrim korakom pridruživ se grupi koja je stajala na lijevoj strani. Vjerovao sam da me je otac slijedio ali on to ne učini. Ne čekajući znak SS-oficira pošao je na desnu stranu. Nijemac je namrštio obrve u izrazu iznenađenja i klimnuo u očevom pravcu. Jedan drugi SS-ovac stiže ostrim korakom oca i uhvati ga za ruku. „Kud si krenuo, Židove?”, izdera se neobično zvučnim glasom. Otac se pokušao osloboditi njegovog stiska. „Ja ću zajedno sa mojom suprugom...”

„Dakle, ti želiš biti zajedno sa svojom ženom. Ja, mi to možemo srediti. Brže no što zamišljaš. Odmah, na licu mjesta.” Govorio je izvještačenim glasom i gledao sa odobravanjem prema svojim kolegama. Oni ga nagradiše udruženim smijehom.

Nijemac uhvati oca za kragnu i izvuče ga. Otac nije pružao otpor, njegovo tijelo je izgledalo beživotno. Izgledao je tako mali i bespomoćan.

SS-ovac je povukao oca na ivicu platoa. Tamo je prolazio jedan kanal koji smo prešli na putu iz voza. Bio je ispunjen mutnom, prljavom vodom koja je zaudarala na kanalizaciju i trulu hranu. Nijemac zastade na ivici kanala i okrenu se ka svojim kao da se htio uvjeriti da njegove bravure nisu prošle nezapaženo. Sišao je u kanal u svojim visokim, izglanjcanim kožnim čizmama, povukao oca za sobom i gurnuo njegovu glavu u vodu.

Ja sam zaustavio dah kao da je to bila moja glava koja se nalazila pod vodom. Svijet je prestao postojati, sve je bilo potpuno nevjerovatno i upravo kad je u zidu koji je okruživao moju svijest nastala jedna pukotina kroz koju je šikljalo saznanje da Nijemac guši mog oca u prljavom kanalu on ga je povukao nazad.

Držao ga je čvrsto za vrat, tresao ga i vikao svojim zvučnim glasom: „Dakle, Židove, hoćeš li sad za ženom? To hoćeš, ili?” Gledao je u pravcu svojih SS-drugova koji su se smijali zadovoljno.

Otac se borio da dođe do vazduha, usporavao dah, snažno krkljao, pljuvao i šmrkao. Njegovo tijelo se trzalo kao marioneta u Nijemčevoj ruci. Upravo kad je izgledalo da je došao do sebe i prestao se tresti SS-ovac je uzviknuo: „Pa, Židove, vrijeme je da zaplivaš do svoje žene” i gurnu njegovu glavu opet u vodu.

Nakon nekoliko minuta – dva, tri? pet? – ispusti ga i izađe iz kanala. Posmatrao je sa gađenjem svoje čizme i mahnuo paru prugastih ljudi koji su stajali najbliže. Oni pritrčase, izvadiše i odvukoše tijelo.

Ja sam stajao dok selekcija nije bila završena. Zatim su došli Amerikanci. Ali to bješe nekoliko godina kasnije.

Prije par godina bio sam na Jevrejskom groblju u Varšavi. Tamo, među gustim drvećem i propalim nadgrobnicima, zapazio sam na jednom spomeniku tekst: Za sjećanje na moje roditelje. J.

Grzegorz Flakierski (preveo Milorad Pejić), 14. april 2017.

O MODERNOJ POEZIJI

Pjesma duha u činu nalaženja

Onog što će biti dostatno. Nije svagda morala nalaziti: scena je bila postavljena; ona je ponavljala ono što je u scenariju.

Onda se teatar promijenio

U nešto drukčije. Njena prošlost je suvenir.

Mora biti živa, naučiti mjesni govor,

Mora se okrenuti muškim i izlaziti u susret ženskim

Savremenicima. Mora misliti o ratu

I mora pronaći što će biti dostatno. Mora

Napraviti novu binu. Mora biti na njoj

I, kao nezasitan glumac, polako

I razmišljanjem, govoriti riječi u uho,

U prefinjeno uho duha, ponavljati,

Precizno, što ono želi čuti, zvuk

U kojem nevidljiva publika sluša

Ne komad nego sebe samu, kao da je izraženo

Osjećanje dvaju ljudi, kao dva

Osjećanja što postaje jedno. Glumac je

Metafizičar u mraku, što struže

Na instrumentu, struže na žičanoj struni koja daje

Zvuk što prolazi kroz nenadne istinitosti i u cjelini

Sadržava duh, zvuk ispod kojeg se ne može spustiti,

Iznad kojeg se ne želi dići.

Ona mora

Biti nalaženje zadovoljstva, može biti
U čovjeku što se kliza, ženi što pleše, ženi
Što se češlja. Pjesma čina duha.

Wallace Stevens, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 10. april 2017.

DŽEK

Džek je bio crnomanjasti, hvastavi klippan.
Radio je trideset godina na željeznici, deset sati dnevno,
a ruke su mu bile tvrđe od đona.
Oženio se tvrdom ženom i dobili su osmoro djece
i žena umrla a djeca odrasla i razišla se
i pisala starcu jednom u dvije godine.
Umro je u ubožnici sjedeći na klupi na suncu
i pričajući uspomene drugim starcima čije su žene
umrle a djeca raspršila se.
Bilo mu je radosti na licu kad je umro kao što mu je
bilo radosti na licu kad je živio – taj crnomanjasti
hvastavi klippan.

Carl Sandburg, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 7. april 2017.

TAJNA

Otkad mi povjeriš tajnu na čuvanje
sam sebe ne prepoznajem. Sam sebi
više ne vjerujem. Svaku riječ dugo
žvačem prije no što je izgovorim.
Noću budan spavam u strahu da ni tebi
kraj koje ležim tajnu u snu ne odam.
Ujutro, za kafom, mjerim te Kafkinim
pogledom. Jedino sa psom i s mačkama
ko čovjek razgovaram.

Milorad Pejić, 3. april 2017.

AUBADE

Radim vazdan, noću se na pol nalijem pićem.
Budan u četiri, zurim bešumnom tamom.

S vremenom, svjetliji rubovi zavjese biće.
Dotad, vidim to što stvarno svagda je tamo:
Smrt neumornu, cio jedan dan bližu sada,
Koja onemogući sve misli osim kada
I gdje ću i kako ću da umrem i ja.
Jalovo ispitivanje: ali strah ovaj
Od mrenja, i smrti, s nova
Narhupi da me zgrabi i grozom vija.

Duh se prazni od bljeska. Ne s grižnjom – dobro što je
Neučinjeno, uskraćena ljubav, silno traćenje
Vremena – ni jadno, jer nad pogrešne svoje
Početke može toliko dugo da se penje
Jedini život, a možda nikad se i ne vine;
Nego zbog totalne, i zanačijek, praznine,
Sigurnog gašenja u koje će da se prisprije,
I gdje ćemo se izgubiti zastalno. Niti
Ovdje, nit igdje biti,
I to uskoro; ništa groznije, ni istinskije.

To je poseban način da se bude uplašen,
Opsjenom neodgonjiv. Nekad kušahu religije,
Taj golemi, muzički brokat, moljcima izrovašen,
Stvoren da se pravimo da nikad se ne mrije,
Ta stvar varljiva kaže: razuman stvor šta ima
Plašit se nečeg što neće da čuti, i ne poima
Da baš tog plašimo se – vida ni zvuka ne bude,
Dodira ni okusa ni mirisa, ničeg čim bi mislio,
Ničeg da voliš i uza šta bi bio
Vežan, anestetik iz kojeg se ne bude.

I tako stoji to na ivici vida, manja,
Zamagljena mrlja, i neprestana studen
Što svaku pobudu uspori do kolebanja.
Većina stvari možda se nikad ne zbude:
Ova hoće, i svijest o njoj izleti bijesno
Kao u peći usijan strah kad se obresmo
Bez ljudi ili pića. Hrabrost nimalo ne koristi.
Ona je neplašenje drugih. Biti neustrašen –
Time od groba nisi spašen.
I kad cviliš i kad mu se opireš – kraj je isti.

Svjetlost polako jača da soba oblik dobije,
Ukazuje se jasno ko garderoba, stvar znana,
Uvijek smo je znali, od nje nam pobjeći nije,
Al ni prihvatiti. Ići moraće jedna strana.
Dok telefoni se grče, pripravní sred ureda

Zaključanih da zvone, i budi se svijet jedan
Nehatan zamršen iznajmljen. U svanuće
Nebo je, bez sunca, kao glina bijelo.
Radit se mora, zacijelo.
Poštari, kao ljekari, ići od kuće do kuće.

Philip Larkin, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 31. mart 2017.

MOJE CIPELE

Cipele, tajno lice mogu nutranjeg života:
Dvoje zinulih bezubih usta,
Dvije djelomično raspale životinjske kože
Što vonjaju na mišja gnijezda.

Moj brat i sestra umrli na rođenju
Produžuju svoje postojanje u vama,
Vodeći moj život
Prema svojoj neshvatljivoj nevinosti.

Čemu služe knjige meni
Kad je u vama moguće pročitati
Jevanđelje moga života na zemlji
I tamo onkraj – stvari što će doći.

Želim da objavim vjeru
Koji sam izumio za vašu savršenu poniznost
I čudnu crkvu koju podižem
Sa vama kao oltarom.

Asketske i majčinske, vi istrajavate,
Rod govedu, Svecima, osuđennicima,
Svojim nijemim strpljenjem pravite
Jedinu istinsku sliku mene samog.

Charles Simic, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 27. mart 2017.

ETNIČKI OČIŠĆENI IN MEMORIAM

Dušan Karpatski (28.2.1935. - 31.1.2017.)

Otišao je čovjek koji je kao malo ko zadužio jugoslavensku kulturu. Kad sam pišući pogovor za jednu knjigu morao da na najkraći mogući način sažmem njegovo djelo zapisao sam: „bez njegovog rada u češko-južnoslavenskim kulturnim odnosima ostala bi crna rupa koju ne bi bilo moguće ispuniti“. Uz tugu zbog njegovog odlaska ostaje i mučnina od medijskih reakcija kod

južnoslavenskih naroda čijim književnostima je posvetio život: od prešućivanja i ignorancije do demonstrativnog i grlatog prisvajanja jednog dijela njegovog djela. Dušan Karpatský je osuđivao svojatanja i odricanja od književnika kao što su Ivo Andrić i Meša Selimović a sad se odriču ili svojataju i njega.

Njegov odlazak u hrvatskim medijima popraćen je „dostojno“: U jednom takvom (kratkom) članku (Novilist.hr) 25 puta se pojavljuje riječ hrvatski / Hrvatska (kao da je preminula ona a ne on), dok je gotovo polovina njegovog djela prešućena. Čista majstorija! Nijedna rečenica u njemu nije lažna ali kompletan tekst pruža krivu sliku. Sve je prosijano kroz nacionalističko sito.

Dok se u hrvatskim medijima piše o „neumornom prevoditelju hrvatskih pisaca“ u Srbiji se šuti. I ne samo da se šuti, nego još uvijek vlada početkom 90-tih zauzeti stav da je Dušan Karpatský bio hrvatski nacionalista.

Koga zanima kakav je to zaista bio čovjek, neka uzme bibliografiju njegovih prijevoda (recimo sa portala Udruženja prevodilaca Češke Republike) i obrati pažnju na imena autora i godine objavljivanja.

Drugi svetionik koji neupućenom može pomoći da se ne nasuče u nekom od nacionalističkih pličaka je Epistolar – kako je naslovljena knjiga korespondencije Dušana Karpatskog ili zbir pisama koje je primao tokom „posljednjih pedesetak godina, baveći se književnostima bivše Jugoslavije, napose hrvatskom, i bivše Čehoslovačke, osobito češkom“ *

Ta knjiga nije samo značajan dokument za književne historičare, ona nudi mnoštvo materijala i povjesničarima općenito. Tako se npr. spominje jedan momenat iz razgovara u kojem je sudjelovao i autor a koji je vođen 22.2.1966. u stanu Voje Kuzmanovića koji je malčice počeo da provocira Krležu pitanjima da li je socijalizam pravo rješenje za Jugoslaviju i slično. Krleža je tad rekao: „Znate što, Kuzmanoviću, ja znam možda bolje od vas što sve u ovoj zemlji ne valja, ali zapamtite, još je ovo med i mlijeko prema onome što bi tu moglo biti.“

Dok po ko zna koji put listam Epistolar, teško mi je da shvatim da sam 14.1.2017. dobio mejl od njenog autora, od Dušana Karpatskog, od onog istog čovjeka koji se 1958. u Pragu družio sa Rankom Marinkovićem ili 1960. sa Vaskom Popom. Veliki pjesnik mu se za to zahvalio jednostavnim rječima:

„Bgd. 16.10.60.

Dragi Dušane,

Javljam Ti se da ti kažem koliko mi je bilo prijatno tvoje društvo u tvom zlatnom Pragu, da te pozdravim iz Beograda i da ti obećam da te neću zaboraviti

Vasko

P.S.

Budi dobar s decom. Nemoj da ih mnogo mučiš sa znanjem. Kazaće im se samo kad poratsu.

V.“

Oni koji tvrde da je umro „neumorni prevoditelj hrvatskih pisaca“ a ne kažu da je taj isti prevoditelj prevodio i bosanskohercegovačke autore, i autore iz Srbije, Crne Gore, pa čak i Makedonije i Slovenije (da ne kažem od Vardara pa do Triglava), nemaju ni mrvicu poštovanja prema tom čovjeku, jer odbacuju gotovo polovinu njegovog djela. Izgleda da se ni In memoriam ne može napisati a da nije etnički očišćen.

Oni koji tvrde da je umro antisrpski nastrojani prevodilac i hrvatski nacionalista trebali bi da znaju da je Dušan Karpatský:

- Krležijanac.

- Jedan od osnivača Češkog udruženja prijatelja nedjeljive Bosne i Hercegovine.

- Da je 1992. preveo slavni Kišev esej O nacionalizmu kao kolektivnoj i individualnoj paranoji.

- Da je 1995. odbio da prevede antologiju hrvatskog ratnog pjesništva U ovom strašnom času od Sanadera i Stamaća

- Da je 1996. odbio da prevede Usud naroda iliti Bespuća dr. Franje Tuđmana
- Da je do posljednjeg dana bio član praške Lastavice, udruženja građana porijeklom iz bivše Jugoslavije i da je svoje posljednje knjige prijevoda objavljivao u suradnji s tim udruženjem

Odbiti Ivu Sanadera ili veleposlanika Zlatka Stahuljaka koji je osobno vršio pritisak da se prevede „vrijedno“ djelo dr. Franje Tuđmana, značilo je zatvarati si vrata, uskraćivati si mogućnosti...

Veleposlanik Stahuljak u pismu od 30.4.1996. piše: „Bili ste svjedok činjenice, da Vas nisam nagovarao, a kamo li silio, u pitanju knjige poezije U ovom strašnom času, Sanadera – Stamaća... (...) Sada je druga situacija. Djelo dr. Tuđmana Usud naroda, kako sami utvrđujete, najbolje je što je napisao, a i objektivno je veoma vrijedno i njime se u dobrom svjetlu preneseno prezentira Hrvatska i Hrvati... (...) Sad je druga situacija i za mene, i ja ću biti u prvom redu na osobnoj kušnji, ne učinim li ništa, jer knjiga zaista vrijedi. A Vi ste taj broj jedan, koji jedini može u pravom duhu, visoko razumljivog češkog jezika tu knjigu prevesti, kako bismo je mogli ovdje objaviti i biti sigurni u njezino produktivno djelovanje za Hrvatsku. (...)“

Uprkos brojnim pokušajima (da ne kažem velikom pritisku, nadstandardnom honoraru i bonusu u vidu susreta s predsjednikom i posjete Brionima) Dušan Karpatský ipak nije preveo tu knjigu iako mu je bilo jasno da će to uraditi neko drugi. Odnos sa veleposlanikom Stahuljakom „neumorni prevoditelj hrvatskih pisaca“ opisao je ovako: „naša suradnja, nažalost, nije bila baš izvanredna: ja nisam htio prevoditi ono što je od mene tražio veleposlanik, a on opet nije pokazivao interes za to što ja prevodim i objavljujem bez ikakve pomoći države koju je on predstavljao“.

A šta je to u isto vrijeme prevodio neumorni prevoditelj? Prevodio je Miroslava Krležu, Dubravku Ugrešić, Predraga Matvejevića, ali i Danila Kiša, Raymonda Rehnicera...

Volio je Hrvatsku ali koju?

Iako je očigledno da kao krležijanac, dakle internacionalista, nadilazi uboge nacionalističke standarde, i nakon smrti i hrvatski i srpski nacionalisti ga u njih uporno pokušavaju utjerati. I pri tome im sigurno nije bitno da li je on prevoditelj hrvatskih ili srpskih pisaca, bitno je da se održava ta crno-bijela nacionalistička slika svijeta.

Posljednji ispraćaj i kremacija Dušanu Karpatskog obavljani su 9.2.2017. na Olšanskom groblju u Pragu. Na istom groblju na kojem je sahranjen glavnokomadujući austrougarske okupacione vojske, tipičnog austrijskog imena Filipović. To me podsjetilo na jedan momenat iz te dobi: kad je austrougarska vojska 1878. „oslobađala“ Mostar pod vodstvom generala s takođe tipičnim austrijskim imenom Jovanović, među mostarskim stanovništvom nastao je veliki metež jer se nisu mogli dogovoriti da li da „oslobodioce“ dočekaju sa latiničnim ili ćiriličnim natpisima dobrodošlice, na kraju se pogodiše da to budu latinični natpisi među srpskim barjacima. Onda je napravljen i slavoluk u sasvim turskoj formi, od skupocijena platna i kadife, s turskim natpisom. A i četiri sefardske obitelji sa 19 duša pripremiše svoj doček...

U Češkoj je običaj da se tokom ispraćaja i obreda kremacije pokojnik isprati sa tri pjesme. Kad smo prije tri godine pratili gospođu Emu, suprugu Dušana Karpatskog, ženu s kojim je proživio pola stoljeća, posljednja pjesma bila je Zbogom od Arsena Dedića. Ista pjesma je ispratila i našeg Dušana. Kad se zavjesa zatvarala čuo se dragi Arsenov glas:

*„Ti ćeš vlakom,
ja ću brodom,
zbogom!“*

Tako je otišao Dušan Karpatský za svojom Emom, za svojim Krležom. Uz stihove Arsena, s kojim su se međusobno neobično poštivali. A dva dana za Dušanom Karpatským uputio se i njegov prijatelj Predrag Matvejević, koji se s Dušanom pozdravljao „Srdačnim (krležijanskim) pozdravom!“

Dragi Dušane,

i ja ti šaljem srdačan krležijanski pozdrav u nadi da u vječnim lovištima u koja ideš neće biti onakvih ljudi kakve ovdje nisi htio prevoditi.

** Svi citati su iz: Karpatký, Dušan: Epistolar. Češki i slovački pisana pisma prevela i pjesme prepjevala Dubravka Dorotić Sesar. Zagreb, Pula, Sarajevo, 2010.*

Adin Ljuca, 24. mart 2017.

OZLIJEĐENI JASTREBOVI

I

Slomljeni stub krila zupčasto strši iz zgrušanog ramena,

Krilo se vuče kao stijeg u porazu,

Nema više vječne upotrebe neba, tek život u gladi

I bolu nekoliko dana: ni mačka ni kojot

Neće skratiti nedjelju čekanja smrti, ima

lovine bez kandži.

Stoji pod hrastovim grmom i čeka

Kljaste noge spasenja; noću se sjeća slobode

I leti u snu što ga zora ništi.

Jak je, a bol je gori jakim, nemoć je gora.

Džukele danje dolaze i muče ga,

S razdaljine, niko osim smrt iskupiteljka neće

poniziti tu glavu,

Neustrašivu pripravnost, strašne oči.

Divlji Bog svijeta nekad je samilostan onima

Koji milost traže, ne baš često oholome.

Vi ga ne znate, ljudi što jedan drugog se držite, ili ste

ga zaboravili;

Neobuzdan i divalj, jastreb ga se sjeća;

Lijepi i divlji, jastrebovi, i ljudi kad mru, sjećaju se njega.

II

Prije bih, da nema kazne, ubio čovjeka nego jastreba;

ali ovom velikom riđorepom

Ostala je samo nemoć i patnja

Od kosti odveć razmrskane da se oporavi, krila što se vuklo

ispod kandži kad se kretao.

Hranili smo ga šest nedjelja, ja mu dao slobodu,

Letao bi iznad brijega na rtu, i vraćao se uveče,

tražeći smrt,

Ne kao prosjak, još je gledao sa starom

Neublaživom ohološću.

Dadoh mu olovni dar u sumrak.

Što pade, bi opušteno,
Pahuljasto ko sova, ženski meko perje; ali što se
Vinu – žestok zamah: noćne čaplje kraj rijeke što se izlila
kriknuše u strahu kad se diže
Prije no što se posve isuka iz stvarnosti.

Robinson Jeffers, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 20. mart 2017.

KNJIŽEVNA ROMANSA

Upoznao sam je nekako kroz dopisivanje
ili poeziju ili časopise
i ona mi je počela slati veoma seksi pjesme
o silovanju i požudi,
a pošto su bile pomiješane s malo intelektualizma
bio sam ponešto zbunjen
i sjednem u kola i odvezem se na Sjever
po brdima i dolinama i autoputevima
neispavan, mahmuran, tek razveden,
bez posla, stareći, umoran, uglavnom želeći
da spavam pet ili deset godina, najzad nađem motel
u sunčanom gradiću na neasfaltiranoj cesti,
i sjedio sam pušeći cigaretu
mислеći: ti mora da si zbilja lud,
i onda sam izašao sat kasnije
da odem na zakazani sastanak; ona je
bila dobrano stara,
skoro kao ja i ne baš seksi
i dala mi je vrlo tvrdu nezrelu jabuku
koju sam žvakao preostalim zubima;
umirala je od neke neimenovane bolesti
nešto kao astma, i rekla je:
želim ti otkriti tajnu, a ja rekao:
znam, ti si djevica od 35 godina.
i onda je izvadila svesku, deset ili dvanaest pjesama:
životno djelo i ja sam morao da ih pročitam
trudeći se da budem ljubazan
ali su bile veoma slabe.
i ja je izvedem nekud, na boks meč,
i ona je kašljala u dimu
i stalno kružila pogledom
s publike na boksere
stišćući šake.

ti se nikad ne uzbudiš, je li? pitala je.
ali ja se prilično uzbudih te noći u brdima,
i sastao se s njom još tri ili četiri puta
pomogao joj oko nekih njenih pjesama
i ona mi je zatjerala svoj jezik do pola
grkljana ali kad smo se rastali
bila je još djeвица
i vrlo slaba pjesnikinja.
Mislim da ako žena drži noge
stisnute 35 godina
kasno je i za ljubav
i za poeziju.

Charles Bukowski, (preveo Omer Hadžiselimović), 17. mart 2017.

ŽENA BENJAMINA PANTIERA

Znam da vam je rekao da sam mu ulovila dušu
U zamku gdje je iskrvario do smrti.
Svi muškarci su ga voljeli,
A većina žena sažaljevala.
Ali zamislite da ste zbilja gospođa, i imate fin ukus,
I gadi vam se miris viskija i luka.
A ritam Wordsworthove "Ode" kola vašim ušima.
Dok on hoda okolo od jutra do noći
Ponavljajući nešto od onih banalnih stvari:
„Oh, zašto da je duh smrtnikov ohol?“
A onda zamislite:
Vi ste žena zamamnih oblina,
A jedini čovjek s kojim vam zakon i ćudoređe
Dopuštaju bračni odnos
Jeste baš čovjek koji vas ispunjava gađenjem
Svaki put kad pomislite na to, a pomislite na to
Svaki put kad ga pogledate.
Eto zašto sam ga istjerala iz kuće
Da živi sa psom u prljavoj sobi
Iza njegovog ureda.

Edgar Lee Masters, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 13. mart 2017.

POVIJEST

Povijest mora živjeti sa onim što je bilo ovdje,

grčevito tražeći ono što smo imali.
Vrlo je glupo i strašno kako mremo,
za razliku od pisanja, život nema konca.
Avelj okonča, smrt nije udaljena,
zaludni sijev elektrizira skeptika,
njegove krave tiskaju se kao lubanje
kraj visokonaponske žice,
njegovo dijete plače svu noć kao stroj.
Kao u našim Biblijama, bljedolik, grabljiv,
lijep, maglom opijen, lovac-mjesec izlazi –
moglo mu je dijete dati lice: dvije rupe, dvije rupe,
moje oči, moja usta, među njima beznosa lubanja.
O užasna je nevinost na mom licu
umočena u srebrno spasenje jutranjeg mraza.

Robert Lowell, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 10. mart 2017.

PUT KOJIM NISAM POŠAO

Žuta šuma dva puta razdvaja:
Žaleć što niz oba noga neće,
Što sam jedan putnik, dugo stajah
Gledajući niz jedan do kraja,

Do mesta gde u šikaru skreće.
Krenem drugim, možda veće pravo
Ima na me, zgodan isto tako,
Jer hteo se habat, sav pod travom,

Mada oba gotovo jednako
Prolaženje utaba, zapravo.
Jednaki su tog jutra ležali
S lišćem što od nogu ne pocrne.

Prvi čuvah za drugi dan, ali
Znam: put vodi na put, i tu da li
Ikad ću, što sumnjam, da se vrnem.
Pričaću o tome s uzdisanjem

Negde mnoga leta kad prohuje:
U toj šumi dva puta račvanje –
A ja pođoh tim kojim je manje
Putovano: sva razlika tu je.

Robert Frost, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 6. mart 2017

TO JE PRVA STVAR

To je prva stvar
Kuju razumeh:
Vreme je eho sekire
Diljem šume.

Philip Larkin, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 3. mart 2017

ACHILL

Ležim i zamišljam u zatonu prvo lagano sjanje,
Nakon još jedne noći erozije i grobu bliže,
Zatim stojim i gledam kroz prozor u svitanje
Kako burevjesnik klizi po grebenu vala što stiže;
I mislim o svom sinu, u Egejskom moru delfinu,
Vilenjaku među jedrima nož-svijetlim u vjetru sezonskome,
I volio bih da je ovdje, gdje barke po okeanu minu,
Da govorom olakša samoću zaključanu u umu mome.

Sjedim na kamenu iza ručka i gledam kako sije
Sunce kroz izmaglicu, biserna žarulja suzdržano jarka;
Pljusak potamnjuje škrljevac za minutu-dvije,
Potom se udaljava, i rasprši se trnjina-crna mrlja svaka.
Croagh Patrick kao Naxos nad vodom uznesen,
A ja mislim na svoju kćerku što tešku umjetnost stvara,
I volio bih da je sa mnom sada između drozda i vodomara
S majčinom dušicom i morskim krasuljkom, da mi teret sa srca snese.

Mladi sjede pušeci i smijući se na mostu u več
Kao ptice na telefonskom stupu ili note iz partitura.
Kalajna pišta cvili u salonu, dažd opet s neba teče,
Tresetni dim se povija i vjetar jauke ispod vrata gura;
A ja ležim i zamišljam svjetla koja se pale sada
U luci bijelo-kućne Náouse, noću tvoje određenje jasno,
I želim da si ovdje da zasjeniš moj rad beznadan
Dok bacam pogled na nekoliko tankih stranica i svjetlo gasim.

Derek Mahon, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 27. februar 2017.

ANEGDOTA O VRČU

Stavih vrč jedan u Tenesiju,
Okrugao bješe, na brijeg.
Prisili divljinu neurednu
Taj brijeg da opkoli.

Divljina k njemu se uzdizala,
Bujala posvud, ne više divlja.
Vrč na tlu bio je okrugao,
Visok, pristala izgleda.

Zavladao je posvuda.
Vrč bješe siv i go.
Nesličan ptici ili žbunu,
Ko ništa drugo u Tenesiju.

Wallace Stevens, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 24. februar 2017.

PRIJATELJSKI SAVJET MNOGIM MLADIM LJUDIMA

Idi na Tibet.
Jaši kamilu.
Čitaj Bibliju.
Ofarbaj cipele u plavo.
Pusti bradu.
Obiđi svijet u papirnom kanuu.
Pretplati se na „Saturday Evening Post“.
Žvači samo lijevom stranom usta.
Oženi se ženom s jednom nogom i brij se pravim brijačem.
I ureži svoje ime u njenu ruku.

Čisti zube benzinom.
Spavaj cio dan a noću penji se po drveću.
Budi monah i pij krupnu sačmu i pivo.
Drži glavu pod vodom i sviraj violinu.
Pleši trbušnjak ispred ružičastih svijeća.
Ubij svoga psa.
Natječi se za gradonačelnika.
Živi u buretu.
Razbij sebi glavu bradvom.
Sadi tulipane na kiši.

Ali nemoj da pišeš poeziju.

Charles Bukowski, (preveo Omer Hadžiselimović), 20. februar 2017.

VILJUŠKA

Ta čudna stvar mora da je ispuzala

Pravo iz pakla.

Podsjeća na ptičju nogu

Koju nosi o vratu kanibal.

Kad je držim u ruci,

Kad njom ubadam komad mesa,

U njoj je moguće zamisliti ostatak ptice:

Njena glava koja je kao tvoja šaka

Krupna je, ćelava, beskljuna i slijepa.

Charles Simic, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 17. februar 2017.

TRAVA

Nasložite tijela visoko kod Austerlica i Vaterloa.

Lopatama ih zagrnite i pustite me da radim –

ja sam trava; ja pokrivam sve.

I nasložite ih visoko kod Getisburga

i nasložite ih visoko kod Ipra i Verdona,

lopatama ih zagrnite i pustite me da radim.

Kroz dvije godine, deset godina, putnici

pitaju konduktera:

Koje je ovo mjesto?

Gdje smo sad?

Ja sam trava.

Pustite me da radim.

Carl Sandburg, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 13. februar 2017.

HOD PUTT

Ovdje ležim blizu groba

Staroga Billa Piersola,

Koji se obogatio trgujući sa Indijancima, i koji

Kasnije je objavio stečaj

I izronio iz njega bogatiji no ikad.
A ja sve iscrpljeniji od rintanja i bijede
I gledajući kako Starom Bilu i drugim raste bogatstvo
Orobio sam putnika jedne noći blizu Proctorovoga gaja,
I ubio ga nesvjestan da to činim.
Zbog čega sam suđen i obješen.
Bio je to moj način objave stečaja,
Sad mi što smo pali pod stečaj svaki na sebi svojstven način
Spavamo mirno jedan pored drugog.

Edgar Li Masters, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 10. februar 2017.

SAMOPOSLOGA U KALIFORNIJI

Kakve misli imam o tebi noćas, Walte Whitmane, jer hodah ulicama
ispod stabala, s glavoboljom, zbunjen, u pun mjesec gledajući.

U gladnom umoru, birajući slike, ušao sam u neonsku samoposlugu
s voćem i povrćem, sanjajući o tvojim nabrajanjima!
Kakve breskve i kakve polusjene! Čitave porodice kupuju noću!
Prolazi između polica puni muževa! Žene u avokadima, bebe u paradajzu! –
a ti, Garcia Lorca, šta si radio dolje kraj lubenica?
Vidjeh te, Walte Whitmane, bezdjetnog, usamljenog starog lijenčinu,
kako kopaš po mesu u hladnjaku i zirkaš mlade trgovačke pomoćnike.
Čuh te kako pitaš svakog: Ko je ubio svinjske odreske? Koja je cijena
banana? Je si li ti moj Anđeo?
Zalazio sam među blistave gomile limenki, slijedeći te, a tebe je
u mojoj mašti slijedio detektiv iz radnje.

Hodali smo dilj otvorenih hodnika zajedno u našoj usamljeničkoj mašti
Kušajući artičoke, uzimajući svaku smrznutu poslasticu, i nikad ne
prošavši kraj kasirke.

Gdje ćemo, Walte Whitmane? Ulazi se zatvaraju za jedan sat. U kom
pravcu ti brada pokazuje noćas?
(Dotičem tvoju knjigu, sanjam našu odiseju u samoposluzi i ćutim se
besmisleno).

Hoćemo li svu noć hodati kroz puste ulice? Stabla dodaju sjenu sjeni,
svjetla se gase po kućama, obojica bićemo sami.
Hoćemo li lutati sanjareći o izgubljenoj Americi ljubavi, proći kraj plavih
auta pred garažama, doma u našu tihu kućicu?

Ah, dragi oče, sjedobradi, osamljeni stari učitelju hrabrosti, kakvu si
Ameriku imao kad je Haron prestao motkom otiskivati skelu, a ti
izišao na dimnu obalu i stajao motreći kako se čamac gubi na crnim
vodama Lete?

NE NAPUŠTAJ ME SVIJETE!

(Omer Hadžiselimović 1946-2016, Sjećanje)

Ne napuštaj me svete, ne idi naivna lasto... Omerova smrt stara je već više od dva mjeseca ali mi ovi Miljkovićeви stihovi jednako bubnjaju u glavi sve od onog trenutka kad mi je u novembru prošle godina (samo tri dana prije njegovog definitivnog odlaska) stigla ona kratka poruka da se više ništa za njega ne može učiniti. Poznavali smo se svega četiri godine ali bilo je iskreno i duboko naše prijateljstvo kao bunar od četrdeset godina. Iz njega se javi šapat daleke vode kad ubacim ponekad kamičak sjećanja. Tako još uvijek komuniciram sa Omerom Hadžiselimovićem. Rekao sam mu ovih dana da ne mogu da se pomirim sa prazninom koju je porodilo i da je njegovo odsustvo iz života naprosto neopravdano i njegova smrt potpuno neosnovana.

Našli smo se pokasno u životu, pod sticajem čudnih okolnosti, i kao u onoj jednoj nezaboravnoj pjesmi Eugenia Montalea mogu reći da *bilo je kratko naše dugo putovanje* ali stigao sam ipak da, zajedno s Omerom, *siđem makar niz milion stepenica* njegove prevodilačke radionice. Uveo me u tajne odaje, otključao blaga, povjerio mi na čuvanje vrijednosne papire, naučio me da volim najmanje pet američkih pjesnika o kojima sam do tada *samo znao* a danas sam njihove poezije ovisnik. Danas su mi i moje vlastite pjesme prepoznatljivije jer mi je Omer, prevodeći ih na engleski, izoštrio dioptriju na onom jednom paru naočala za daljinu:

FRA OMER

Za Omera Hadžiselimovića

*Na isti način na koji smo bolećivi spram mana
vlastite djece, nisam se mogao odmaći od
svojih pjesama i sagledati ih očima objektivnim.
Nisam ih mogao čitati kao nečije druge
sve dok mi se jednom, na odmorištu dilažansi,
putevi ne ukrstiše sa putevima Fra Omerovim.*

*Fra Omer je sjedio u zamračenoj sobi i prebirao
dospjelu poštu. Ponekad bi kašljem ili ispuštanjem
monokla poplašio plamen na svijeći. Prinomio je
ubu i dugo slušao moja pisma prije no što bi ih
prepisivao na rezervni jezik i slagao u kutiju
za cipele. Danas sam dobio paket i razvrstavam
prispjelu poštu. Prinosis ubu i slušam po prvi put
svoje pjesme kao neko drugi.*

Rodio se 1946. i živio u Sarajevu sve do 1994. Studirao anglistiku i germanistiku, magistrirao, doktorirao, radio na Filozofskom fakultetu, dobio sva univerzitetska zvanja. Kao da ih se nije sjećao! Bavio se pretežno engleskom i američkom historijom i američkom književnošću. Nisam ga zapitkivao! Izdržao dvije najteže godine opsade Sarajeva. Malo je o tome pričao! Od 1994 živio u USA, radio kao profesor na Univerzitetu Loyola u Čikagu, učestvovao u mnogim književnim projektima, pisao, prevodio, dobio mnoga priznanja, nagrade... Nije se nikad hvalio! Sa Markom Vešovićem, za *čitanje* poezije najvećim živim ekspertom našeg vremena, prevodio je na engleski i sa engleskog. Dva različita temperamenta, vrhunski prevodi... Znao sam i sam sa Fra-Omerom razmijeniti i po dvadesetak poruka prije nego bismo pronašli pravi engleski izraz za poneku tešku riječ pri prevođenju mojih stihova. Ne znam kako je imao živce, ne znam kako me je, ovako nepismenog za engleski, uopšte trpio.

Planovi su da propadaju i kad zavirim u seharu uspomena na Omera vidim prvo ono što mi u njoj nedostaje: jedan dogovoreni susret na Hvaru ljeta 2016, šetnje kraj uzoranog mora, izlet do konobe u napuštenom selu Humac... Njegova Dina i Belma koje su daleko i koje mu stalno nedostaju, njegova Esma koja je stalno uz njega a ne *kmeči*. Ko će nam sada **tu** poeziju prevoditi na engleski? Ali zar nismo već sve preveli, zar je potrebno da se više bilo šta govori?

SLOVOSLAGAR

*Sve riječi imam, u svim nijansama,
samo nema više šta da se govori.*

*Jasno je da sam u mrklom mraku,
jedina svjetlost – oči ključaonica.
Nije sigurno s koje strane su ponori.*

*Imam sve ključeve, čuvam ih pod
šifrom u kasama. Samo sve teže
volim: nema više kome da se otvori.*

Omerova smrt stara je više od dva mjesaca i ne znam još da li je njegov prah predan vjetru da ga nesebično rasprši po kontinentima. Nisam pitao! Jer svejedno je. Kad si prah na jednom mjestu – prah si svugdje. Na taj način vraćaš se kući. Možda istim putem, noseći sa sobom istu ljepotu i iste opasnosti da te u nepoznatu kraju iznenađuju.

Sudeći prema anahronosti moralnih principa koje je slijedio, Omer Hadžiselimović zapravo nije ni bio od ovog svijeta. Prije bih rekao da je pripadao jednoj drugoj, odavno izumrloj ljudskoj vrsti ali je nekim slučajem, kao u lošem filmu, upao u budućnost. Sada je opet sve na svom mjestu i vjerujem da će neko uskoro nabasati na Omerov stećak tumarajući po nekoj od nekropola bosanskih Bogumila. I da će se na tom davnom kamenu još uvijek moći razabrati urezan epitaf koji savršeno pristaje:

Nikada nije rekao MOJE ili TVOJE, nikad tu ledenu riječ*.

* Neznatno modifikovan stih grčkog pjesnika Kostantinosa Kavafisa

Milorad Pejić, 3. februar 2017.

SONET

Sve što nam treba jest četrnaest stihova - dobro,
sad trinaest, a poslije ovog sljedećeg tek tuce
da porinemo malenu lađu u olujno more ljubavi,
a onda ostaje samo još deset, poput lijeha graha.
Kako to lako ide osim ako, kao elizabetanci, ne
insistirate na tom da se jampski bubnjevi čuju
i rime stave na kraju stihova,
po jedna za svaku postaju Križnoga puta.
Al drž'te se čvrsto dok zaokrenemo
u završnih šest gdje sve će se rasplest,
gdje čežnja i srca bol će doći svome kraju,

gdje Laura će Petrarki reći da odloži pero,
one lude srednjovjekovne hulahopke skine,
ugasi svjetlo i u krevet najzad dođe.

Billy Collins, (preveo Omer Hadžiselimović), 30. januar 2017.

TRAGEDIJA LIŠĆA

probudih se u suhoću i paprat bješe mrtva,
biljke u saksijama žute kao kukuruz;
žena mi je otišla
i prazne boce kao trupla koja su iskrvarila
okruživale su me svojom neupotrebljivošću;
no sunce je još bilo dobro,
i cedulja moje gazdarice ispucala u svom finom i
nenametljivom žutilu; kako bi bio potreban sada
dobar komedijaš staroga kova, lakrdijaš
sa pošalicama o besmislenom bolu, bol je besmislen
jer postoji, i ništa više;
pažljivo sam se obrijao starim žiletom
čovjek koji je jednom bio mlad i
govorilo se da je genijalan; ali
takva je tragedija lišća,
mrtva paprat, mrtve biljke;
iziđoh u mračni hodnik
gdje je gazdarica stajala
proklinjući i odlučna,
šaljući me k vragu,
mašući svojim tustim znojavim rukama
i vrišteći
vrišteći zbog stanarine
jer nas je svijet izdao
oboje

Charles Bukowski, (preveo Omer Hadžiselimović), 27. januar 2017.

U MONTECITU

U otmjenoj četvrti Santa Barbare,
Montecitu, jedne noći oko ponoći u pohode mi dođe
Visak sa sisama. Dok je visio tu u blagom zraku
Koji je uvijek pogodne temperature, poduzetnici

Što se latiše da ga rasklope, odguliše

Usne, ispustiše zrak iz sisa.

Ljudi nestaju

Čak i u Montecitu. Greenie Taliaferro

U svom bijelom trikou, zgodna figura joj gotovo čvrsta,

S prosijedom kosom koju je frizer sveo na ništa

i platinasto obojena – Greenie je napustila svoj Bentley.

Bacili su njenu električnu zubnu četkicu, neko drugi

Stavlja ključ u bravu njenog sefa

U Crocker-Anglobanci, njeno sjedište na utakmicama kriketa

Grije zadnjica manje slatka od njene.

Greeniejn steznik je prazan.

Vrisak visi tamo u noći –

Gule usne, ispuštaju zrak iz sisa,

A Greenie je otišla u širi Montecito

Što okružuje Montecito kao eho vriska.

Randahl Jarrell, (preveo Omer Hadžiselimović), 23. januar 2017.

PUTOVANJE MAGA

Bješe nam hladno u putu,

Upravo najgore doba godine

Za putovanje, i tako dugo putovanje:

Putevi duboki, a vrijeme oštro,

Baš usred zime”.

A kamile nažuljane, bolnih nogu, tvrdoglave,

I liježu u snijeg što se topi.

Nekad bismo zažalili

Za ljetnjim palatama na pristrancima, terasama,

I svilenim curama što donose šerbet.

Pa onda kamilari što psuju i gundaju

I bježe i traže piće i žene

I noćne vatre se gase, i nigdje skloništa,

I neprijateljski gradovi i neljubazne varoši

I prljava sela što nabijaju cijene:

Napatismo se tada.

Najzad smo radije putovali svu noć,

Spavajući povremeno,

Sa glasovima što su nam pjevali u ušima, govoreći

Da je sve to ludost.

Zatim smo u zoru sišli u blagu dolinu,

Vlažnu, ispod crte snijega, mirisnu od vegetacije,
Sa brzim potokom i vodenicom što tuče tamu,
I tri drveta na niskom nebu,
I starim bijelim konjem što je odgalopirao livadom.
Zatim dođosmo do krčme sa lišćem loze na nadvratniku,
Šest ruku se kraj otvorenih vrata kockalo u srebrenjake,
A noge su udarale prazne vinske mijehove.
Ali tu ne bješe nikakvih informacija, i tako smo nastavili
I stigli navečer, ni trenutak prerano,
Da nađemo mjesto; to je bilo (može se reći) zadovoljavajuće.

Sve je to bilo vrlo davno, sjećam se,
I učinio bih to ponovo, ali zapiši
To zapiši
To: bjesmo li vođeni cijelim tim putem zbog
Rođenja ili Smrti? Bilo je rođenje, sigurno,
Vidjesmo dokaz, ne sumnjamo. Vidio sam rođenje i smrt,
Ali mislio sam da su različiti: to Rođenje je bilo
Teška i gorka agonija za nas, kao Smrt, naša smrt.
Vratili smo se u svoja mjesta, ova Kraljevstva,
Ali ovdje više nemamo mira, u starom upravljanju,
Sa tuđim svijetom što se čvrsto drži svojih bogova.
Radovao bih se drugoj smrti.

Thomas Stearns Eliot, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 20. januar 2017.

KIT UBICA

Morski lavovi su ljenčarili na plimi što se njihala u uvali, duga okretna stvorenja
Veća od konja i srasla sa svojim elementom
Kao da je Tihi okean za njih stvoren. Podalje od obale stijenje otoka je
Načičkano tihim pticama, galebovima, kormoranima, pelikanima, na stotine i hiljade,
Što stoje zbijeni poput trave na pokošenoj tratini.
Iza njih, plav, siv, zelen, vjetrom izgreban okean je
Izgledao pust, no tad spazih kako jedno malo crno jedro
Napušta crtu pjene; dok sam gledao već ih je bilo dva,
dva crna trokuta što stalno mijenjaju pravac da bi se sastala
I krenula ka stijenu i obali. Dobro sam znao šta je to:
Leđna peraja dvaju kitova ubica, ali kako su to znali oni morski lavovi
Koji su plutali kraj ždrijela u stijeni, to ne znam.
Da li su ih čuli ili namirisali, njih je iznanada
Uhvatila panika i neki su otplivali ka otocima dok su se drugi
Slijepo pripili uz granitne hridi uvale; jedan, najjadniji od njih, zagrebao je hrid
U nadi da će se na nju popeti; u tom trenu dojurila je crna smrt,
Nečujno, kao tamna sjena u morski klanac. Imala je oblik, veličinu i, izgleda, brzinu

Jedne od onih letećih zmija kojima su Nijemci šibali London.

Voda proključa na trenutak,

Ptice uzletješe s otokā, visokoleteći galebovi, teški pelikani,

streloviti kormorani, na pokretnom, kriješćećem nebu.

A za to vrijeme, ispod mene, smeđa krv i pjena

Išarale su vodu uvale.

Tu je bila smrt, i užas,

pa ipak je to izgledalo čisto i jasno, bilo je lijepo.

Zašto? Zato što tu nije bilo ljudskog udjela, ni patnje niti uzroka joj;

nije bilo laži, zloradosti ili zlobe;

Sve tačno i pošteno; čovjekova volja s ovim nije imala ništa.

Zemlja je zvijezda, njen ljudski element

Jeste ono što ju potamnjuje. Rat je zlo, mir će biti zlo, okrutnost je zlo; smrt nije zlo.

Ali je rasa čovjekova

Nastrana od početka. Ona izgleda kao loš

pokus koji se otrgao kontroli i kojeg treba zaustaviti.

Robinson Jeffers, (preveo Omer Hadžiselimović), 16. januar 2017.

RUPA NA PODU

Za René Magritte

Stolar je napravio rupu

U podu gostinske sobe, i ja stojim

Zureći u nju sada

U četiri sata popodne,

Ko što je Schliemann stajao kad mu je ašov

Kucnuo o kapitele Troje.

Jasno uočljiva piljevina se cakli

Na sivim, čupavim letvama,

A tu je i hrpica strugotina

Iz vremena kad je pod postavljan.

One su srebrnasto-zlatne, boje

Kore hesperidskih jabuka.

Kleknuvši, gledam ispod,

Gdje poprečne grede nestaju.

Jasna ulica, malo zasmetljena

Mrvicama i trakama svjetla,

Ulazi u dugu tamu

Gdje će se njene paralele sresti.

Cijev radijatora se

Diže na srednjoj udaljenosti

Kao kapak na kiosku, tamo
Gdje jedina novost je noć.
Ovdje nije obojen u zeleno,
Kao što je u vidljivom svijetu.

Za Božje ime, šta ja to tražim?
Neko blago, il sićušni vrt?
Il ono nepohodeno mjesto,
Samu dušu kuće,
Gdje vrijeme čuva bat naših nogu
I dugo povjesmo naših glasova?

Ne to, već onu zakopanu čudnost
Što hrani ono poznato:
Zdenac onaj iz kojeg podna lampa
Sad pije divljiji cvat,
Rasplamsavajući damastni dvosjed
I cijelu ovu opasnu sobu.

Richard Wilbur, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 13. januar 2017.

LIČNI HELIKON

Kao dijete, od bunara nisu odvojiti mene
Mogli, od starih pumpi s kofama i vitlima.
Volio sam mračni ponor, nebo u klopci, vodene
Trave mirise, gljive i vlažnu mahovinu.

Onaj u ciglani, truo mu drven poklopac.
S užitkom slušah bogati tresak kad
Kofa se stropošta do kraja konopa.
Odras u njem ne vidiš, tako joj dubok pad.

Jedan plitki pod suhim kamenim jarkom
Poput svakog akvarijuma plodan.
Kad iščupaš dugo korijenje iz gliba mekog
Jedno bijelo lice zatreperi nad dnom.

Drugi su odjekivali, vraćanjem zova tvoga
Ko čista nova glazba. Jedan me jako
Plašio, jer bi iz paprati il visokoga
Naprstka, fljasnuo preko mog lika štakor.

Zavirivati u korijenje i mulj pipati, sada,
Zuriti, krupnooki Narcis, u vrelo neko,

Odraslom ispod dostojanstva je. Skladam
Rime da vidim sebe, napunim tamu jekom.

Seamus Heaney, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 9. januar 2017.

OMER

Nježan. Pametan. Zabavljen svijetom - i zabavan. To je bio Omer, moj prijatelj od 1969 do 2016.

Geografija našeg prijateljstva se prostirala po Jugoslaviji i Srednjem Zapadu: Bohinj, Sarajevo, Granville Ohio, Oberlin Ohio, Mljet, Lopud, Višegrad, Bloomington Indiana, Columbus Ohio, Madison Indiana, Promajna, Dayton Ohio, Richmond Indiana, Chicago. Sjećanja me preplavljaju.

Omer je prvi probudio moju ljubav za Bosnu. Dizdar, Berber, stećci, banje, turcizmi. Poveo je mog sina Dana i mene da vidimo Kozju Čupriju, onda gore na Trebević. Pa ručak na Ilidži. Odveo me u biblioteku vezano za moja istraživanja.

Naše prijateljstvo je bilo leksika, sintaksa, sve se vrtilo oko upotrebe riječi. On je volio to što u engleskom jeziku nema riječi za "tepanje". Uživao je u svojim deminutivima, svoju malenu i obožavanu Esmu zvao "ženica". Zabavljalo bi ga kad ga neki ovdašnji birokrata napravi Ircem: "O'Hadzisel". I nikada Bruce i mene nije oslovio jednostavno sa "Bigelows": bili smo Bigelowi, Bigelovi, Bigelovci, Bigelowljevi, Bigelovski!

Predložio je 1973 "mljetovanje" - umjesto manjeg "pionirskog" "lopudovanja". Ali, upozorio nas je da tamo ima škorpiona, zmija, mungosa, i da vole da grizu, jedu i grickaju turiste, posebno strance... Bilo nam je divno.

Za vrijeme rata, kad je njegova kćerka Belma živjela kod mene, nekim čudom bi uvijek smogao snage da napiše zabavno pismo, kompletirano sa crtežima (npr. Omer na biciklu ide po vodu). Bio je kost i koža kad je stigao na aerodrom u Daytonu.

Zadnjih decenija uživao je u radostima odrastanja njegovih kćerki, bio je suosnivač Duha Bosne i oduševljavao se saradnjom sa Mišom Pejićem na Samizdatu. Uživao je u svijetu riječi i voljela sam da mu se tamo pridružim.

Ann/ Ana Bigelon, (prevela Esma Hadžiselimović), 6. januar 2017.

BEZ SNOVA

Stare, sjedokose kelnerice
u kafanama noću
predale su se,
i dok hodam pločnicima
svjetlosti i gledam u prozore
staračkih domova
vidim da toga više nema
u njima.

Gledam ljude na klupama u parku,
i vidim po načinu kako
sjede i gledaju
da je nestalo.

Gledam vozače
i vidim po načinu kako voze kola
da niti vole niti su voljeni –
niti više misle na seks,
sve je zaboravljeno
poput kakvog starog filma.

Gledam ljude u robnim kućama i
samoposlugama
što se kreću među policama
kupujući stvari
i vidim po tom kako im stoji odjeća
i po načinu na koji hodaju
i po izrazu njihovih lica i očiju
da ne mare ni za šta,
i da ništa ne mari za njih.

Vidim stotine ljudi dnevno
koji su se predali
sasvim

Ako odem na hipodrom
ili na utakmicu
vidim ih na hiljade
koji ne osjećaju ništa
i ni za koga
i niko ne osjeća za njih.

Posvuda vidim one koji
ne žude ni za čim osim
za hranom, krovom i
odjećom, usredotočenin na to,
bez snova.

Ne razumijem zašto ovi ljudi ne
nestanu, ne razumijem zašto ovi ljudi ne
izdahnu,
zašto ih oblaci ne ubiju,
il zašto ih psi ne
ubiju, ili zašto ih cvjetovi i djeca
ne ubiju,
ne razumijem.

Pretpostavljam da su ubijeni
ipak ne mogu da se naviknem na
njih kao činjenicu
jer toliko ih je mnogo.

Svaki dan,
svaku noć
sve ih je više,
u metrou i
u zgradama i
u parkovima.

Oni ne ćute užas
što ne vole
ili što
nisu voljeni.

Toliko mnogo mnogo mnogo
mojih
bližnjih.

Charles Bukowski, (preveo Omer Hadžiselimović), 2. januar 2017.